

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

I. Doma.

Srenja Kurje selo
Voli si župana,
Vrlega izbere,
Janeza Purana.

Novi srenjski oče
Bistra so glavica;
Pa je polna cvenkov
Tudi njih mošnjica.

Hiša je najlepša
Njihova na vasi;
Kdor le v selo pride,
Pri njih se oglási,

Ker Puranov oče
Imajo gostilno,
Vina na izbéro
In klobas obilno.

Žganja vsake vrste,
Iz lednice piva,
Lepih svinjskih gnjatij,
Se pri njih dobiva.

Lepo znade streči
Hišna mati Špela,
Skrbno gospodinji,
Vedno je vesela.

Tečna po domače
Vsem jedila kuha,
Iz domače moke
Vsem napeče kruha.

Krčma je že stara
Janeza Purana,
Pravijo možaki,
In široko znana.

In v nedeljo zjutraj,
Ko župan gre k maši,
Najbolj se postavi
V srenji med boljaši.

Mož vzrasti vznesene
V črni jerhovini,
V svetlih dolgih čevljih,
Zgoraj v žametnini.

Sè srebrno uro,
S prstanom na roki,
Zal, polikan, snažen,
Kot bi šel k poroki.

In pri njem na vozu
Žena v svilnih krilih,
V lepi beli peči,
V likanih perilih.

In čez ledje speta
Sè srebrnim pasom;
Kar samo se smeje
Špeli s sladkim glasom.

Ko zahrka Sirec
In zdrči na cesto,
Kakor da bi ženin
Peljal se z nevesto.

* * *

Minka, dekle mlado,
HčERICA domača,
Brhka kot vreteno,
Zala kot igrača,

Pa doma opravlja,
Ko gre k maši mati,
Dosti ima posla,
Da se mati vrati:

Zdaj pomiva mize,
Zdaj ti stole briše,
Snaži okna, duri;
In je ni iz hiše,

Dokler vsa ni snažna,
Svétla, pometena:
Snago Minka ljubi
Bolj ko vsaka žena.

Glej, kako podá se
Zalemu dekletu,
Ko zajutrek kuha
Materi, očetu;

In ko deva v skledo
Žgance za družino,
In ko jih poliva
S cvrčo in slanino!

Kurji roj prihaja
Pa zobí si išče:
Vrže jim ječmena
In prosá perišče,

Zraven pa veselo
O mladenki peva,
Da po vsem dvorišču
Nežni glas odmeva.

Tine, sin sosedov
Krmí si govedo,
In posluša pevko
Mimico sosedo.

Kdo bi je ne slušal,
Saj kot vila gorska
Peva brhka Minka,
In kot deva morska!

Tinetu veselja
Srce v prsih polje,
Tudi on zažvižga
In je dobre volje.

Tudi Tine pesem
Sladko zapopeva;
Kadar vse opravi,
Vrača se iz hleva.

II. Pri zajutreku.

Voz zdrči pred hišo:
„Oh, so že od maše!
Jur izprezi konja,
Daj mu dobre paše!“

Brhko skoči z voza
Hišna mati Špela,
Pa pogleda v vežo,
Kaj da Minka dela.

Oče pa počasi
Hlapcu konja vroča,
Smodke kos podá mu,
Mnogo mu naroča.

In potem do veže
Pride bolj počasi,
Ter se že na pragu
Prav mogočno glasi:

„Minka! Je vse v redu?
Ni nesreče bilo?“
„Oče ljubi, dobro
Vse se je godilo.

Zdaj pa le brž v hišo,
Da zajutrek dadem;
Kuhati, kaj, očka,
Kaj ne, dobro znadem?“

„Pa so res narahlo
Kakor cvetje v skledi.
Minka, le brž k mizi
Sem na stol se vsedi;

Jej, potem pa hiti,
K maši se napravi,
Dolgo je trpela
Maša prva davi.

Bode se mudilo,
Minka, le pohiti,
Snažno se obleci,
Lepo se nakiti!“

Pa se Minka vsede,
Malo, malo vživa,
Kakor dela dekle,
Ki je sramežljiva.

Vstane, se prekriza,
„Z Bogom!“ oči reče,
V sobico se stransko
Preoblačit steče.

V čisti vodi vmiva
Si obraz rudeči,
Poravna na glavi
Laščke si ob preči.

Vzame si iz skrinje
Drago, svilno krilo,
Po novešem kroju
To je oblačilo.

Kadar se obleče,
Pas čez pas si sklene,
Robec bele svile
Si na glavo dene.

K steni k ogledalu
Minka se pomakne:
Lepa je; še prstan
Brž na prst natakne.

Knjižico še vzame,
Ki jo je kupila,
Ko je v zadnjem postu
Sama v mestu bila.

Še enkrat pogleda
Malo se po krilih,
Poravná še gube
V svrhnjih oblačilih.

In potem po konci
Vspnè, vzravná se v zraki,
Steče ven iz hiše
Z drobnimi koraki.

Zdirja po stezici
Po zelenem vrti;
Oče pa in mati
V veži sta odprti,

Zreta za dekletom —
Oče pa se glási:
„Minka je najlepša
Dekle v naši vási.

Brhka je kot srna,
Kakor limbar zala:
V srenji vsej zastonj bi
Taka se iskala.“

Mati pa ga kara
Radi hčerke same:
„Pazi, pazi, oče,
Da se ne prevzame!

Že takó mi zdí se,
Da preveč se nósi,
Kdor je mlad tako-le,
Star še kruha prósi.

Ti ji vse dovoliš,
Jo preveč neguješ;
Oče, ti mi Minko
Slabo odgojuješ.

Čednosti ne bode,
Ki dekleta diči,
Le ponižni bodo
Taki naj deklíči!“

Oče se smehlja ji,
Ko ga mati kara,
Ker pač vé, da mati
Hčer jednako mara.

In zažvižga lahno
Kakor on, ki misli;
V hišo gre, in mati
Po svinjino v svisli,

Da jo v ričet dene
Kuhat za kosilo,
In da bi za goste
Preskrbljeno bilo.

Mati jed pristavi,
V hišo se podviza,
V hiši pa je v koti
Javorjeva miza.

Oče je pri mizi
Naslonjén na vogli,
Ženi došli pravi:
„Špela, ko bi mogli —

Ko bi mogli v mesto
Minko našo dati,
Da se bolj izuri:
Kaj ti meniš, mati?“

„Kaj? od hiše z Minko?
Saj doma nam rabi.
In da v mestu pridno
Delati pozabi?

To ni za kmetico,
Da se pogospódi,
Tam se mi popači;
Hči pri domi bódi!

Za domačo rabo
Kuhati že znade,
Za jedi gosposke
Nisem in navade.

Kjer je kruh gosposki
In gosposka juha,
Tam je vsa gospóda
Bleda, strhla, suha.

Jaz domače kuham,
Pa smo vsi okrogli;
Bi-li z ono hrano
Taki biti mogli?

Pa še stvar je druga:
Hči bo v mestu sama,
Kdo naj pazi nanjo
In jo čuva nama?

Za posestvo naše
Ženska ni gosposka,
Kakor za oranje
Raca ne in goska.“

„Ti si vendar čudna!
Malo bolj prevdari,
Jaz sedaj županim,
Ni ti to nič mari?

Dan za dnem iz mesta
Vidimo gospodo,
Tej se mora streči,
Sicer imam škodo.

Ti se že potrudiš,
Tudi jaz se žurim,
Pa ne gre. Ne kaže,
Kot da hčer izurim.

Ako me gospoda
Kličejo župana,
Biti pač ne smeja,
Kot neotesana.

Dekle mora v mesto,
Mora še ta teden;
Kdo bi to mi branil,
To sem radoveden?

Minki bode vedno
Dobro, prav hodilo,
Nam pa bo to dosti
Gostov naklonilo.

Čast bo to za hišo
Čast bo za gostilno,
Če gospóde vstavlja
Se pri nas obilno.“

„Stori, kot ti drago,
Saj ti gospodariš!
Vendar včasí kako
Preslabó prevdariš.

Jaz ne bom več rekla
Bele ne, ne črne,
Saj tako se zmiraj,
Kot ti češ, obrne.

Kregala se nisem,
Kar sem že pri tebi;
Tudi zdaj bom tiho
Mislila pri sebi.

To pa smem ti reči:
Meni ne ugaja,
Da po mestu Minka
Naša naj pohaja.

Ko bi tri imela,
Ne pa to jedinko,
No, potem poslala
Naj bi v mesto Minko.““

Solza dobri Špeli
Iz očes priteče,
In otrè jo z lica,
Nič več mu ne reče.

Urno se obrne,
Odhiti iz hiše,
Oče pa zamišljen
Tje po mizi piše.

Pratiko si vzame,
Malo jo prebira,
Spet iz rok jo dene,
Misli in študira.

Naposled pa vendar
Trdno je dognano,
Da prihodnji teden
Mora hči v Ljubljano.

(Dalje.)

Kamenar.

(Iz delavskega življenja. — Spisal Vrhovski.)

(Dalje.)

III.

Kaj nevesta, rečem tebi,
Ženinu tudi velja:
Bog zná, al' boj' dnevi srečni? —
Al' pa — trnje zakona? —

Národna.

Mračen dan je zopet danes. Megla od burje se je sicer vzdignila, pa se je pomešala v oblake, kateri zakrivajo obnebje od Pohorja tje do Golice in še dalje do strmih gor na gornjem Štajerju. Mrzli vshodni veter je začel pihati in odnašati rmeno listje z drevja. Ptice so se večinoma že preselile v doline, le tu in tam se čuje še drobno čivkanje strnadovo ali seničino, vmes se pa včasih še oglasi planinska šoja s svojim hreščečim glasom. Vsa narava se nekako spravlja spat dolgo zimsko spanje, katero tu v planinah traja blizu pol leta.

Kakor je danes vreme dolgočasno, jednako je tudi vse drugo pusto v našem kamenolomu. Delavci zaviti v svoje zimske jopiče, deloma že z rokavicami na rokah, delajo mehanično svoje delo jednako stroju, katerega goni tuja moč. Malo in le za silo govoré med seboj, še celo

žlobudravi Andrejček je danes nekako resen in malobeseden. Naš Martin je ravno prinesel železne igle¹⁾ iz kovačnice, kamor jih nosijo kamenarji ostrit. Sedaj tolče kovač na prazno nakovalo, kar je znamenje za počitek ali južino; delavci mu pravijo „ura“. Mahoma popusté delavci orodje, ter urnih korakov hité v zavetje, da se na gorkem prostoru zopet okrepčajo. Večina jih dere v krčmo, barako, da ondi pojužinajo, kar jim ponuja „palirjeva“ krčma in kuhinja. Kateri se pa bojé velikih stroškov in želé kaj prihraniti si, zadovolé se tudi s suho južinico, ki jo „stiskajo“ tam v kovačnici.

„No, Janez, danes te pa že zopet kličejo tje na kozarec ‚pikole‘ (žganja)“, pošali se Martin, vrnivši se iz kovačnice. „Ako ga potegneš parkrat, žena še vedela ne bo za to.“

„E, kaj mi je za babo“, odreže se nevoljno Janez; „ko bi me ne skrbelo otrok, zima in pa starost, lahko bi bil tak pijanec, kakoršen je bil Žvirčev Gropa.“

„Beži, beži! Tega pa ne, da bi naposled jednako umrl, kakor je Gropa! Tega ti ne želim,

¹⁾ Spitzeisen.

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

III. Pri skednju.

Pri skednju v sušilu
Prti so viseli
Celi dan na solncu,
Na vrVICi beli.

Tine, sin sosedov
Hodi se ozirat,
Kdaj da Minka pride
Prte te pobirat.

In je zašlo solnce,
Mrak že lega doli,
Ave zvon zapoje,
Tine tiho molí.

Pa se zmoti, drugo
Mu na um prihaja,
Tine pa molitev
Spet prične od kraja.

A ne gre nocoj mu
Angelsko češčenje,
V glavi mu prečudno
Vre nocoj vrvenje . . .

Zdaj priteče Minka,
Oj, kako živahno!
Tine jo pokliče:
„Minka!“ prav polahno.

Deklica se stresne:
„Tine, kaj me plašiš?
Kaj se Ti ne smilim,
Da tako me vstrašiš?“

Tine pa naslonjen
K skednja stari steni
Prav s tresočim glasom
Minki to-le meni:

„Minka, je resnica,
Da češ jutri strani,
In da češ ostati
Dolgo tam v Ljubljani?“

Ko bi bilo solnce
Zdaj še na nebesih,
Solze zrl bi Tine
V Minkinih očesih.

Ko pobira prte
Suhe raz vrvico,
Pa velí mu: „Tine,
Vprašáš me resnico.

Tine, moram iti,
Pa se spomni náme,
Zate bom molila,
Ti pa moli záme!“

„Minka, dolgočasno
Tu po tebi bode;
Oj kako na svetu
Čudne so usode!

Koliko prijetnih
Uric sva imela,
Ko sva ob nedeljah
Lepe pesmi pela,

Ti po vaši hiši,
Jaz pa izpred hleva!
Danes še v ušesih
Tvoj mi glas odmeva.

Minka nič ne hodi,
Mar doma ostani,
Saj ni nič prijetno,
Lepo ne v Ljubljani!

Tam bo domotožje,
In se boš jokala,
Kaj da nisi rajša
Tu domá ostala?

Spridila se bodeš
Doli pri meščanih,
Bog zna, kaka pamet
Vzraste ti v možganih.

Nekaj še pri srcu,
Minka draga, nosim,
Ali smem izreči?
Dovoljenja prosim.“

„Tine, kar izreci!“
Minka tiho pravi
Obložena s prti
Predenj se postavi.

„Kaj čem? saj si morda
Sama že vganila.
Ali se spominjaš,
Kaj sva se menila,

Ko sva šla od maše
Enkrat v zadnjem posti
Da še vaša hiša
Z našo jedna bosti?

Stara mati moja
Davno to želijo,
Minka, ali tvoja
Kaj o tem velijo?

Ti si dékle sama
Sin jaz sam pri domi,
Trdno sem že upal,
Zdaj se mi pa dvomi.

Oče tvoj je čuden,
Kar je za župana;
Zdaj po glavi vré le
Mesto mu Ljubljana.

Več ni tak, kot bil je,
Oh, kako je škoda!
Mar ni kmet mu, zdaj le
Mar mu je gospoda.

In sedaj še tebe,
Minka bo popačil
In namene moje
Vse bo predrugačil.

Minka, jaz te ljubim,
Srečen bil bi s tabo,
In pri meni tebi
Ne bi bilo slabo.

Minka, če greš v mesto,
Bodeš se zgubila,
Vem, da me ne bodeš
Potlej več ljubila.“

Čudno Minki zali
To po glavi vreva,
Čudno jo pri srci
Govor ta pogreva.

Saj ni pač lesena,
Tineta poznade,
Saj sta skupaj vedno
Izza dobe mlade.

Skupaj sta igrala,
Tekala in rasla,
V šolo skup hodila,
Skupaj sivke pasla.

V vsem življenju dvajset
Dnij bi ne dobila,
Da se nista zrla
Ali govorila.

Tine je mladenič
Tudi brez napake,
Srečna ona srenja,
Ktera ima take.

Srečna bode deklet,
Istina gotova,
Ki ga bo dobila,
Žena bo njegova.

Saj to vsi velijo,
To dekleta znajo,
Ž njim brez njega mnoge
Snubstva že ravnaajo.

Pa ni Tine takšen,
Kakor ponočnjaki,
Kot proklinjevalci,
Žgánjarski bedaki.

Tine zna, da bode
Enkrat gospodaril,
Torej rajši dela,
Kot okrog bi šaril.

K večjemu k županu
Gre na četrtinko,
Da jej ktero reče
In, da vidi Minko.

Pa takoj spet k domu
Tine se požuri,
In domu prihaja
Zmiraj prav ob uri.

Še županov oče,
Skušen mož v modrosti,
Tineta pohvali
Radi té kreposti.

Kadar ide v cerkev,
Gre vselej z možaki,
Ne kot rogovilež
Kje v druhalí kaki.

V cerkvi ne ostaja
Iz klopi domače,
Kot zreš zunaj cerkve
Druge postopače.

Pa lepo je vzrastel,
In rudeč, okrogel,
V zdravju bi in moči
Mnoge premogel.

Čeden fant je Tine,
Mislite karkoli,
Malo je enacih
Do Ljubljane doli.

Ravno se obraz mu
S prvim mahom diči,
Že pol leta tudi
Brčice svedriči.

Saj bi bil dragonec
Tine prav gotovo,
Pa je sam in ima
Staro mater vdovo.

Dobro mu zapoved
Znana je četrt,
Z materjo še nikdar
Nista bila sprta.

Kdo bi mogel torej
Tinetu v zlo šteti,
Ako zalo Minko
V zakon če imeti,

Ako mati sama
Sinu prigovarja,
Če ljubezen Tine
Minki tu povdarja?

Saj še ptiček drobni,
Ko se žéni, poje,
Naj li Tine skriva
Srčne želje svoje?

Moral s tem je v javnost,
Mora je odkriti,
Ako Minko zalo
V zakon če dobiti . . .

Zdaj zakliče mati,
Minka „Z Bogom“ reče,
Tinetu dá roko,
In s perilom steče.

IV. V Ljubljano.

Majnik mesec vlada,
Živa je narava,
Bujno vstaja žito,
Bujno rase trava.

Po zelenih vrtih
Pa cvetó cvetlice,
V grmih in po lozah
Žvrgolijo ptice.

Solnce v zlatem jutri
Na nebo prispeje,
Milijone žarkov
Dól na zemljo seje.

Rosa izpuhteva,
Jutro se je zgrelo,
Vse hiti iz sela
Na polje na delo.

I župan na njivo
Posle svoje spravlja,
Minka pa od doma
V mesto se poslavlja.

Brhka hči je Minka,
Rada se ne joče,
Danes pa solzi se,
V stranski sobi stoče.

Ni še bilo dneva
V Minkinem življenji,
Da bi se topila
V tolikem trpljenji.

Rada ide v mesto
Kuhat Minka mlada,
Rada ide z doma
In doma je rada.

Teško je spomladi
Z doma se ločiti,
Teško ljubo mater,
Oča zapustiti.

Kdor se prvič loči
Od domače kože,
Temu se ne čudi,
Če ihti in joče.

Žalost čuti Minka
In solzeč se joče,
Iti pa le mora,
To želijo oče.

Pa še nekdo drugi
V kuhinji se kiše
In solze debele
Skrivoma si briše:

To so mati Špela,
Radi hčer imajo,
Oh kako jo s težkim
Srcem z doma dajo!

Pa kaj vse pomaga
Zdih in solzice!
Oče to velevala,
Mora do resnice.

Pa zakliče oče,
Ko se konj napaja:
„Urno, urno, Minka!
Nama čas prihaja“

Pride hčerka Minka
S culico iz hiše,
Z lic rudečih solze
Z robcem belim briše.

Nekaj še v zavitku
Prinesó ji mati,
Izročé ji v roke,
Roko hté ji dati.

Pa vlijó se solze
Iz očíj obema,
In od nju nobena
Več besede nema.

Pomirí se mati,
Jok nič ne pomaga,
In velí bridkostno:
„Idi, hčerka draga!

Na Boga ne zabi,
Vedno rada moli,
V cerkev le smeš iti,
Ne drugam okoli!

Si-li vzela molek?
Rada mi ga rabi,
I doma mi mašne
Knjižice ne zabi!

Rada slušaj vedno
In se pridno uči,
S praznim opravilom
Nikdar se ne muči!

Moških se ogibaj,
Družba ta ni záte,
Bog in angel božji
Pazita naj náte!

Zdaj pa srečno, z Bogom!
Pridem k tebi kmali,
Kadar nujno bomo
Delo dokončali.

Zdaj le teci, Sirca
Oče je zapregel,
Da si tam, še predno
Bo po bič posegel.“

In počasi v žito
Slednja spet se sklanja
Z željo: „Oh kaj nisem
Tudi jaz županja!“

Brzo seže Minka
Materi še v roko,
Milo jo pogleda,
Zdihne prav globoko.

Gre, je že pri vozu,
Voz zdrči z dvorišča,
Mati se umakne,
Ide do ognjišča.

Pa ne more stati,
Stopi ven pred vrata
In po cesti gleda,
Koder se peljata.

Še pozdravlja hčerko
Mati, mater Minka,
Dokler voz ne steče
Onostran ovinka.

Še stoji županja,
Gleda še po cesti;
Pa ni duha, sluha
Več o Minki zvesti.

Daleč tam od sela
Voz drdrá čez polje,
Kjer pojó plevice,
Zlate, dobre volje.

Vstajajo iz žita
Mínko pozdravlja,
I oné, kot plele
Šle bi v mesto raje.

Minka miga z roko,
Deklicam odzdravlja,
In se tužnim srcem
Od plevic poslavlja.

(Dalje)

Kamenar.

(Iz delavskega življenja. — Spisal Vrhovski.)

(Dalje.)

V.

Ko vriskanju se duša udaja,
Nad glavo na lasu visi meč;
Ko najslajša kupa nas napaja,
Sodbo piše prst nam plameneč!

—i—

Ko se na jasnem obzorju pozna svit no-
vega dneva, korakajo delavci v kamenolomu
okoli lesenih kolib, iščoč zmrzlega orodja, ka-

tero se kar prijemlje golih rok. Natikajo si ro-
kavice, zaviti so v najdebelejšo obleko, ali pa
v dvojno poletno. Večina ima obleko jako
ubogo in raztrgano.

Ko je došel naš Martin med delavce, za-
slišal je takoj Janeza, ki se je prepiral z dru-
gimi. To mu je znamenje, da tovariš danes
ni zajutrkoval doma, temveč v baraki.

„Danes pa ne grem domov k južini“, ustil
se je Janez, „četudi mi pride stara s celo pro-

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

V. V mestu.

Oh, Ljubljana bela —
Ta je pa velika!
Gosta je, da hiša
Hiše se dotika.

Pa kako so lepe
Hiše razne boje,
In visoke tudi
Kakor v šumi hoje!

Lepe bele ceste
V beli so Ljubljani
In iz kamenitih
Ploščic so ob strani.

In po belih cestah
Vozi se gospoda,
Tam, kjer prah nastane,
Pobrizgljá se voda.

In kaj tu je ljudstva,
Vedno polna cesta!
Jedni spejo v mesto,
Drugi pa iz mesta.

Tej gospodi mestni
Kaka je obleka,
Da v gubah in zanjkah
Komaj vzreš človeka!

In ta govor, nemško
Še otroci znajo,
Kakor žabe v mlaki
Urno ti regljajo.

Minki pa se zdijo
Čudni ti prizori,
In tako si misli:
„Ti ljudje so nori.“

Minki se dozdeva
Mestno prizorišče
Kot ob solnčnem dnevu
Veliko mravljišče.

Ko iz ulic oče
V ulice jo vodi,
Znamenite stavbe
Jej kažoč povsodi,

Pa ne more Minka,
Vsega se nazreti,
Časa pač bi dosti
Morala imeti.

Kaj je prodajalnic
Raznih po vsem mestu,
V levo so in desno
Prav ob vsaki cesti:

Tu so zlate ure,
Prstani so zlati;
Da, v Ljubljani beli
Tu so res bogati.

Kaj je tu obleke,
Lepe, narejene
Prav za malo deco,
Za može in žene.

Sukno, platno belo,
Pisane odeje,
Lepi svilni robci:
Minki se kar smeje.

Koliko rečij še
Drugih ji dopadel!
Še imenovati
Minka jih ne znade.

Pridejo vojaki
Gor po sredi mesta;
Lepih zalih fantov
Polna vsa je cesta.

„Oče, oče, glejte
Tukaj so vojaki!
O, kako so zali,
Vsi, vsi so jednaki.“

In pred njimi godba —
Oh, kako jo kroži!
Minki se po domu
Skoraj več ne toži.

Pa jej reče oče:
„Moram te oddati,
Ker doma me čaka,
Vem, skrbeča mati.“

Oče Minki pravi
In jo vêde k Jeri,
Ki branjari v mestu
Še po stari veri:

„Tu boš stanovala,
Nemško se učila,
Kuhat boš pa k ‚Slonu‘
Slednji dan hodila.

Če zgodi posebnost
Kaka se pri domi,
Sporočim ti v pismu,
Al po drugem komi.

Tudi sam bom prišel,
Mati tudi pride,
Vem, da bo vesela,
Če se s tabo snide.

Ti pa pridna bodi,
Na nauke pazi
In po mestu zunaj
Nič mi kaj ne lazi.

Minka, bodi pridna,
Na Boga ne zabi.
Tu ná, nekaj cvenkov,
Kar ti ravno rabi.“

Poslovi od nje se,
Roko dá ji oče.
Minka se obrne,
V sobo gre in joče.

VI. V kuhinji.

Kuhinje v Ljubljani,
Menite, so take,
Kakoršne na kmetih? —
Polno v njih je vlake.

In posodje kako!
Kot iz brona zvonci
Novi, po policah
Svetijo se lonci.

Kake pa so žlice,
Krožniki in sklede,
Še ko jih na svatbah
Skup znesó sosede,

Vse, kar se najlepših
V selu vsem premore,
Proti tem so šara
Stara in ubore.

Svetlo je i drugo
Kuhinjsko posodje,
Novo vse in svetlo
Drugo je orodje.

Minki vre po glavi,
Vse ji gre okoli,
Kadar pri ognjišči
V kuhinjski je šoli.

Oj, kedo zapamtil
Razne bi si juhe,
Kdo imenovati
Vse bi znal prikuhe,

In pečenke razne,
In jedi iz moke,
In slaščice čudne,
In različne cmoke?

Na minute znati
Mora se, kdaj juha
Ta se ali ona
Jed okusno skuha.

Vse se mora znati,
Ktera jed sladi se,
Kdaj se rabi česen,
Kdaj dišave, kise.

V kuhinji ljubljanski
Vse drugač se dela,
Za jedi se rabi
Še drugač zabela.

Minki gre po glavi,
Kdaj se bo zučila:
Prvi dan, seve, je
Le krompir lupila.

Vmazano posodje
S peskom omivala,
V treh je, štirih vodah
Je izplakovala,

Kar se vse je Minki
Prenatančno zdelo,
Nikdar ni doma se
Takšno jej velelo.

Kuharica stara
Pa je čudna, čudna,
In tako z dekletom
Malo, malo vljudna.

Vendar Minka pridno
Vse si zapisuje,
Kar li sama skuša,
Vidi ali čuje.

Slednji dan je bolje,
Minka se privaja,
In od dné do dneva
Spretnjša postaja.

Kretati se tudi
Že gosposki znade,
I ume še druge
Vljudnostne navade.

Minka tudi ima
Tovaršic že dosti,
Da se kratkočasi
Ž njimi v dobi prosti.

Vsa drugačna Minka
V mestu je postala,
Več ni kmečka torklja,
Gospica je zala.

Slamnik nosi Minka
Lep, rumen v Ljubljani,
Pisan, ličen solnčnik
Jo vročine brani.

VII. K maši.

Zopet je nedelja
V lepem Kurjem selu,
Da se ljud počije
Po šestdnevem delu.

Spet župan in žena
Peljeta se k maši,
Kakor po navadi
Selski bogataši.

Pa ni taka danes
Vrla mati Špela,
Kakor prej je bila
Živa in vesela.

Hčerko Minko v mesto
Morala je dati,
In po njej zdihuje
In žaluje mati.

Skrbna, dobra mati,
Ki otroke ljubi,
Saj ti vsaka tarna
Ob otročji zgubi.

Matere nektare
Take so ljubavi:
Da doma otroci
Najbolj zmir so zdravi.

Vendar srce tako
Včasih preljuje
Pot zapre otrokom
Do olike, sreče.

V tej ljubezni slepi
Matere grešijo,
Da neuko deco
Bedasto pustijo.

Ne, kar daš jim v srebru,
To ni njih lastnina;
Um jim izobrazí,
To je imovina.

Cvenk vzemó tatovi,
Polje toča zbija,
Vednosti pa v glavi
Ne razjeda rija.

Tudi se otroci
Radi polenijo,
Stariši če dosti
Cvenka jim pustijo.

Mati pa Puranka
Dé kot marsikteri,
Da le zna kot mati,
Prav dovolj je hčeri.

Pa se dobri Špeli
Res po hčeri toži,
In o njej pogovor
Prva ona sproži,

In veli, ko brzo
Voz drdrá po cesti:
„Bog zna, kaj zdaj dela
Naša Minka v mesti?”

Oče, kaj si storil?
Vedno mi je huje:
Oh, kako po nama
Deklica zdihuje!

Minka je boječa,
Sramežljiva, plaha,
Saj bo še zbolela
Od gladú in straha.

Glej, kako pri domi
Hčerko jaz pogrešam!
Žalosti in dela,
Zdi se mi, kar pešam.

Tujec danes v hiši
Varih mora biti.
Kar domú — kar mora
Minka naša priti!“

In očetu tudi
Toži se po hčeri;
Kar molčé po Sircu
Gleda in ga meri;

Vajeti nategne,
Sirec brzo steče,
Mirno in resnobno
Oče ženi reče:

„Le potrpi, Špela,
Saj ti ne uide;
Nekaj še je tednov
In domú ti pride.

In potem boš znala,
Da jaz prav počenjam;
To pa bom dovršil,
Prav nič ne odjenjam.

Pa premisli tudi,
Minka bo učena,
In bo enkrat vrla
Ter razumna žena.

In bo imenitna
In sloveča sama,
Čast na stara leta
Delala bo nama.

Moramo jej tudi,
Znaš, dobiti zeta;
Dober zet pa neče
Topega dekleta.

Minka naša bode,
Če se bo zučila,
Kakoršnega zeta
Htela bo, dobila.

Čast pa mora biti
In ostati v hiši,
To si zastran Minke
Dobro v um zapiši!“

Špela ga pogleda,
Malkeno prikima,
Kakor on navadno
Ki pomislek ima:

„Vse je res, kar rečeš,
Pa je druga tudi:
Celo Kurje selo
Smeje se in čudi.

Zvedave babure
Brusijo jezike,
To pač veš, da v selu
Imajo velike.

In čenčati čujem
V selu vsakojako,
Da je dekle z doma
Moralo kot tako —

I seveda, marnje
Take ne verujem,
A boli me vendar,
Ko jo vedno čujem.

Bodi to med nama,
Še povem ti h krati,
Radi Minke naše
Nič ne morem spati.

Mati poravna si
Posedeno krilo
In potem za možem
Steče brhko, čilo.

VIII. Na obisk.

Če je vreme lepo,
Dela zmir je dosti,
Zdaj doma z živaljo,
Zdaj v prirodi prosti.

V travnikih, na polji:
Treba je orati,
Vlačiti, kopati,
Sadeže sejati.

Saj poznaš meščane,
Da so malo prida,
In da na poštenje
Njih zastonj se zida.

Minka pa je mlada
In je tudi zala,
Kaj, ko bi se kómu
Zapeljati dala?“

Pa ji pravi oče:
„Res je nekaj, mati,
A pri naši Minki
Tega ni se bati.

Veselic ne mara
In ne za igrače,
Greha pa boji se
Kot strupene kače.

Vrhu tegu tudi
Teta nanjo pazi,
Tudi sem ji rekel
Naj okrog ne lazi.

Kjer imajo cerkev
Patri frančiškani,
Rekel sem, naj k maši
Gre ob uri rani.

Naj potem se úri
In uči in moli,
Da bo preje možno
Iti ponjo doli.“

„Bog naj nam jo čuva“,
Pravi tožna mati,
„Da se zopet srečna,
Zdrava nam povrati.“

K cerkvi so dospeli,
Oče Sirca vstavi,
In odda ga hlapcu
V cerkev se odpravi.

Pride okopava,
Pride žitna pletev,
Kmalu tu je košnja
In za košnjo žetev.

Koliko je truda,
Koliko je vlake,
Predno kmet napolni
Skednje in senjake!

In tako na kmetih
Vedna je vrstitev,
Delo daje delo
Brž je tu mlatitev.

Bore gospodarji,
Gospodinje bore,
Še dovolj naspiti
Nikdo se ne more.

Treba je, da vležeš
Zadnji se k počitku,
Zjutraj pa, da vstaneš
Prvi spet k buditku.

Ker današnje čase
So brezvestni posli,
Le če jih priganjaš
Gredó ti kot osli.

Kdor se pa ne meni
In jih ne priganja,
Dan za dnem pri delu
Leno se naslanja.

Tega pa ne more
Špela pretrpeti,
Pravi čas storjeno
Hoče vse imeti.

In tako ga nima
Prostega poldneva,
Da bi Minko v mesto
Šla pogledat reva.

Torej si izbere
Prosti čas nedelje,
Da pogledat k hčerki
V mesto se popelje.

Tudi z Minko v praznik
Lože se občuje,
Ker i Minka v mestu
Praznike praznuje.

Pa dospejo mati
V mesto k Minki hčeri,
Najdejo jo v mali
Sobici pri Jeri:

„Dober dan, dekleta,
Ali sta pri deli?“
„Mati, vendar enkrat
V mesto ste dospeli.

Je-li vse pri starem,
So-li oče zdravi,
So-li posli marni,
Se-li vse opravi?

Je posebnost kaka,
So-li deklet zveste,
In kako je v hlevu,
Mati, kaj poveste?“

„Vse po starem ide,
Dela zmir je dosti,
Nikdar ni počitka,
Nikdar nismo prosti.

In skrbi pri domi
Vedno je čez glavo,
Pa vse zabim rada,
Ko te vidim zdravo.

Kaj pa je z učenjem,
In kaj pravi kuha?
Menim, da se mučiš,
Hči, močno si suha.

Tu sem ti prinesla
Z dóma tri klobase,
Da se Minka naša
Vsaj sedaj napase.“

„Mati, ljuba mati,
Res, uboga glava,
Koliko rečij se,
V njej mi premetava.

Mati, ko bi mogli
Le en danek zreti,
Koliko je treba
Méšati in creti.

Imajo me radi,
Skorej bodem glavna,
Pravijo, da urna
Sem in prav pripravna.

Kuhati pa znadem,
Boste se čudili,
Ko domu me zopet
Bodete dobili.

Mati, osem vrst je
Samo mesna juha,
Postnih juh pa čuda
Minka vaša kuha:

Ribjo, račjo, žabjo,
Grahovo, iz leče,
Vinsko, pivno, gobno,
Vse lepo dišeče,

In ragú, francosko,
In iz zelenjave,
Iz krompirja, hrena,
Vse jedi so zdrave.

Znam, kaj se na juho
Dobro zakuháva:
Pražen riž in kaša
In telečja glava;

Cmočeci iz vampov,
Jeter, pljuč, ledvice,
Rezanci in polžki,
Zvitki in tolščice.

Gubanica sirska,
Gres in makaroni,
Mavrohi, klobase,
To je vse pri Sloni.

Znam, kako mesnina
Se za jed pripravlja,
Da na mizo gostom
Vkusna se postavlja.

Peči znam klobase,
Raznih vrst paštete,
Piške in fazane,
Raznih rib brodete.

Zrezke in bržole,
Dvajset vrst polivke,
Koliko prikuh še,
Pohane dvoživke.

Sto jedil iz jajec,
Razne znam obare,
Vse znam, kakor znajo
Kuharice stare.

Koliko za praznik,
Post, pečenk znam peči,
Koliko pa kohov,
Kdo bi znal izreči!

Pa recite, mati,
Jaz ne vem števila,
Ali mar se nisem
Dobro izučila?“

„Dekle, vboga glava,
Da vse to ohrani,
Meni bi popreje
Zmédli se možgani.

Vendar mislim, Minka,
Da ne boš rabila,
Kar si se v Ljubljani
Kuhe naučila.“

„Tega nočem reči,
Vse je še mogoče,
Bog zna, kaj še z mano
Božja volja hoče.“

„Minka, kaj pa nemško,
Ali dobro znadeš,
Da lahko gospôdi
Že odgovor dadeš?“

„Tudi znam za silo,
Pa bom še dobila,
Saj domá naprej se
Lahko bom učila.

In čez nekaj tednov,
Menim, bom gotova,
In domú se vrnem,
Mati, kakor nova.

To me bode v selu,
Mati, vse zijalo,
Saj me skoraj ljudstvo
Več ne bo poznalo.“

„Minka, res povem ti,
Da doma te rabim,
Ker pa dobro delaš,
Trude vse pozabim.

Predno pa se k domu
Vrneš, bom kupila,
Kar si boš izbrala,
Tri najlepša krila.

Pazi vendar, Minka,
Da se ne prevzameš,
In po mestu slabih
Šeg nič ne posnameš!

Zdaj me spremi malo,
Že domú mudi se,
Ker domú čem priti,
Predno mi zmrači se.

Lahko mi katero
Še poveš po poti,
Če te to v učenju
Tvojem nič ne moti?“ (Dalje.)

Kamenar.

(Iz delavskega življenja. — Spisal Vrhovski.)

(Dalje.)

VII.

Ti prvi nima roke,
Ti drugi ne noge;
In tretji nima glav'ce,
Ki mrtev tam leži.

Národná.

Poldrugo uro hoda niže od kamenoloma leži na prijazni ravnici pod pogorjem zala vas Brigova. Za cestama, ki se sredi vasi križata in vodita vsaka v drugo dolino nazaj k Dravi, postavljena je v Brigovi lepa vrsta hiš. V sredi med njimi, na majhnem holmu stoji lična cerkev, poleg nje pa postavno poslopje, župnišče. Gospod župnik je dal obe stavbi čedno pobeliti, da nista slabši od drugih hiš. Videti je že na hišah, da bivajo v Brigovi imoviti gospodarji, kateri so pa tudi na to precēj ponosni. Saj se v njih gostilnah ob rujnem vincu pogosto sliši popevka:

Mi smo mi, mi smo mi!
Mi smo z Brigove domá!
Po širokem svetu vsak tič nas pozná,
tralalá!

Ko smo si ogledali vas, stopimo nekoliko v župnišče. V vkusno opravljeni sobi nas prijazno sprejme gostoljubni župnik, ki je ravno zajutrkoval. Pozno mu je danes kosilo, ker je imel pozno opravilo, pogreb. — Nismo radi nadležni, zato ga tiho opazujemo pri navadnem njegovem poslu.

Po zajutreku vstane in premisli nekoliko: „Danes bo treba lotiti se pisanja; samo Bog daj, da bi imel mir! Gospod kapelan je zadržan v šoli, ker je danes petek, — ako pride kako obhajilo, sem na vrsti jaz. Pa morda ne bo hudega, saj so naši ljudje trdni kakor železo — in vreme se je tudi zboljšalo. Bodi si, lotiti se moram prepisovanja matice, ker leto se bliža koncu, potem pa nakrat vsega ne morem storiti.“

Iz predala v omari vzame debelo knjigo, katero položi na pisalno mizo, zraven pa polo papirja. A ko se vsede in nastavi pero, kar potrká nekdo na vrata.

„Ave!“ oglasi se župnikov navadni pozdrav; mislil je, da je kdo domačih.

„Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ oglasi se med vrati neznan glas. Šele sedaj se ozre župnik in ugleda delavca iz kamenoloma, katerega spozna takoj po predpasniku, ker tega Pohorci navadno niso vajeni nositi, ako gredó od dela in od doma.

„Na veke, amen!“ odgovori gospod, vstane s stola in naglo povpraša: „Kaj je novega?“

„Nekaj hudega, strašnega!“ začne delavec svojo novico. „Dva moža nam je skoraj ubilo, jeden je že mrtev, drugi pa utegne umreti vsak čas. Mene so poslali prosit, da bi ga še spravili z Bogom, predno umrje. Siromaku je odtrgalo obe roki in razmesarilo glavo.“

v družbi tudi red, po katerem se vrši vse gibanje. Kjer deluje mnogo udov, morajo delovati po jednem načinu, da dosežejo isti namen. Red določajo zakoni, zakone pa določa veljava ali oblast. Poglavar ima zakonodajno oblast, t. j. pravico, da določa take zakone, katerim se morajo uklanjati družabniki. Nadalje treba, da se družba vodi, brani, oskrbuje, kar imenujemo upravljanje. V družbi mora imeti poglavar upravno oblast, da ukrene, stori in

zvrši, kar treba za prospeh družbe. — Med udi je treba razsojati prepire, treba določiti, kdo je prestopil zakone, kdo je kriv, kdo ne: zato treba poglavarstvu sodne oblasti. S to oblastjo je tesno sklenjena tudi kazenska oblast, ki je v tem, da prisili nepokorne ude k izpolnjevanju družabnih dolžnostij, ali da kaznuje pregreške zoper družabni red.

(Dalje.)

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

IX. Pismo.

Ko so mali šmaren
V cerkvi oznanili,
Pri županu pismo
Belo so dobili.

Pismo iz Ljubljane
Minka je pisala,
Menda, da je svoje
Uke dokončala.

List od prve maše
Je prinesel oče,
Komaj, komaj čaka,
Kaj da Minka hoče.

Pa ne zná sam dobro
Pisanega brati,
Torej Špelo kliče,
Ko je razpečati.

Pride dobra mati,
Usta si obriše
In roke ob zastor:
„Morda Minka piše?“

„Mislim; kdo bi neki
Pisal iz Ljubljane,
Saj vrsté ti biti
Morajo že znane.“

Pa natakne Špela
Na oči očala,
Da bi lože drobno
Pisemce prebrala:

„O da, je že naša,
To-le nama piše“:
„Dragi oče, mati!
Kar sem šla od hiše,

Mesecev bo skoraj
Celih pet minilo;
Čas sicer je kratek,
Pa je dolgo bilo.

Zdaj mi gre že dobro
Kuha in šivanje,
In za vsako silo
Tudi nemško znanje.

Zdrava sem pa tudi,
Bogu bodi hvala,
Zdaj bi pa domu se
Rada odpeljala.

Pridita no pó-me,
Oče moj in mama,
Da domu peljala
Se ne bodem sama.

Pa denarja nekaj
S sabo prinesita,
Bomo kupovali;
Torej ne zabíta!

Ker pri naši hiši
Zdaj bo vse drugače,
Kuhala jaz, mati,
Bom od vas ináče,

Da se bom skazala,
Kaj sem se zučila,
V svrhu to pa mnogo
Bom rečij rabila:

Krožnikov in skledic,
Loncev in posodja
Raznega in mnogo
Drugega orodja.

Res ste za učenje
Moje dosti dali,
Pa za to ne boste
Nikdar se kesali.

Nič se ne jezita,
Očka, mamca blaga,
Učenost nikoli,
Nikdar ni predraga.

K sklepu prošnjo svojo
Še enkrat ponavljam
In oba čez hribe
Prav lepó pozdravljam.“

Verno sluša oče,
Ko se pismo čita,
Ko pa zbere mati,
Malo pomolčita.

Pa pristavi oče:
„Kaj ne, kako pismo!
Tacega še v hiši
Naši brali nismo.“

Kot bi pisal doktor,
Vse lepó se zлага,
Špela, zdaj pač vidiš,
Kaj pouk pomaga.

Ni mi žal za solde,
Za skrbi, težave,
Da je le postala
Minka bistre glave.

To sem htel ji dati,
Lahko bo živela,
Ako me še dalje
Slušati bo htela.“

Dasi se je preje
Mati ustavljala,
Da bi se v Ljubljano
Minka, hči, poslala,

Vendar nič ne reče,
Govor brž prekrene,
Vprašajoč očeta
Roke križem dene:

„No, kedaj pa grem naj?“
Oče modro vpraša,
„Res se stvar predolgo
Naj mi ne odlaša.“

Vendar sodi danes
Vse drugač o stvari:
Morda res prav dela
V tej zadevi stari.

„No, kedaj pa misliš
Pó-njo zdaj oditi?
V praznik dekle mora
Že pri domu biti.“

Toda dekle piše,
Da če tebe tudi;
To bo malo težka,
Ker sta dve zamudi.

Pa naj bo, kar hoče,
Jutri greva rano,
Da potem pustiti
Prej bo moč Ljubljano.“

Zmiraj, kakor pravi
Mož, pri tem ostane:
Jutri pride Minka
Zopet iz Ljubljane.

X. Zopet doma.

Kaj vedó, ki zmiraj
So doma zaprti,
Ki še bili niso,
Kot v domačem vrti,

Da je hči župana,
Minka spet dospela,
Vsa v gosposkih krilih,
Da gospá je cela.

Ko so se nazrle
Ličnega posodja,
In pomen začule
Vsega so orodja,

V zelniku domačem,
V cerkvi in pa v šoli,
In čez meje svoje
Srenje še nikoli?

Kaj pač narod preje
Kje na noge spravi,
Kakor radovednost:
Krujavi, brljavi,

Zdaj pa družba zbrana
Minko opazuje,
Druga jo za drugo
Razno povprašuje:

Kdor ni bil v Ljubljani,
V Trstu, Reki, Beči,
Kaj če ta o lepih
Belih mestih reči?

Vse hiti k županu,
Da bi Minko zrlo,
Ker je govorica,
Da je dekle vrlo.

Oh, kako si bela,
Oh, kako si zala,
Minka, ti si v mestu
Kar gospa postala.

Kdor ni videl drugih
Kot doma gospode,
Kdor ni videl morja,
Rek in večje vode

Najbolj pak babure,
Kot na grozdje ose,
Vse leté k županu
Gologlave, bose;

Oh, pa tvoje krilo?
Koliko je robčkov!
V zastorju še tacih
Nismo zrle zobčkov.

Kot domači potok,
Kdor ni šel po sveti,
Ta ne more dosti,
Ali nič umeti.

Popusté večerjo,
Kuhó, pomivanje
In hité k županu
Na izpraševanje.

Pa kako si nežna
In umite kože,
Lica ti cvetejo,
Kakor vrtne rože.

Kdor ni videl jader,
Silnih parobrodov,
Cest železnih, videl
Tujih ni narodov,

Brž je polna hiša,
In vprašanj ni konca,
In od vsake sklede,
Krožnika in lonca

Jemnas, roke tvoje
Bele so kot vosek,
Zobčki kakor repa,
Ta gosposki nosek!

Kdor samo je jedel
Iz domače sklede,
Kake so človeka
Tacega pač vede?

Mora zala Minka
Ženstvu govoriti,
Vsaka se posodja
Mora dotakniti.

In kako postale
So oči ti vedre,
In lasje v Ljubljani,
Šli so ti kar v svedre.

Bilo je pred Šmarnom
Tisti dan že v mraki,
Ko so si po selu
Pravili seljaki,

Ko na mizo stavi
Kuhalnice, rene,
Razložiti mora
Vseh reči pomene.

Oh, pa prstan imaš,
Si ga-li kupila?
Morda ti ga teta,
Minka, je darila?

Res, vsa, vsa drugačna,
Krasno znaš hoditi,
Minka, kaj, v Ljubljani
Mora lepo biti?

Minka, pač od kraja
Se ti je tožilo,
Ko od doma znancev
Nič ni s tabo bilo?

In gospe ljubljanske
Ali so prijazne?
Zrla kdaj si škofa
In gospode razne?

Ti si najbolj srečna,
Minka, v našem seli,
,Gospodična' bodo
Vsi ti zdaj veleli.

In tako tiščé vse vanjo,
Zvedave babure,
Minka jim do pozne
Odgovarja ure.

Bolj, kot sluša v cerkvi
Božja se beseda,
Vse jo verno sluša,
Vse jo zvesto gleda.

Še po nemško Minka
Kako vmes postavi,
Oj, tedaj začudi
Vse se jej in pravi:

,Oh, to ima glavo,
Oh, kako učena!
Taka ni med nami
In ne bo nobéna.'

I sosedov Tine
Gre na četrtinko,
Da bi pri županu
Zopet videl Minko.

Saj imel je vedno
Le pri Minki misli,
Ker med vsemi v seli
On jo ima v čisli.

Mešati ni dobro
Se med same ženske,
Ker jezike včasih
Imajo strupenske.

Vendar stopi v hišo,
Vina si pokliče,
Minko občuduje,
Druge zre deklíče.

In ko jo pozdravi,
Malo mu odkima;
Tine si pač misli:
Zdaj-le časa nima.

Sitnice nocoj so
Te jo dolgolase
Kar v zakup si vzele,
Pridobile zase.

Vendar mu srce se
Malo je podprlo,
Da mu le oko je
Zopet Minko zrlo.

Pije, plača, vstane,
Lahko noč jim vošči.
Ženske pa sedé še,
Kot na hrastu hrošči.

Vso noč bi sedele,
In bi ne dremale,
In do zore bele
Minko bi zijale.

Pa župan jim oče
Modre dé besede:
,Treba bode k maši
Jutri, ne, sosedé?

Mi smo danes trudni,
Ve ste pa spočite,
Torej nam počitka
Malo privoščite!

Pa še jutri kako,
Za danès nehajmo!
Lahko noč, dekleta!
Spat si pomagajmo!" (Dalje.)

Čez morje.

(Spisal Ivo Trošt.)

I.

Hišo je imel dolgo, z majhnimi okni, nizko in s slamo krito, kakor jih je mnogo na Pivki, koder ni tega drugače ukrenil — požar in za njim zavarovalnica; zato pa je bil Pisančev Janko vendar najboljši izmed srednjih posestnikov v hrenoviški občini in župniji. Imel je njiv, da je pridelal živeža, ki je zadoščal družini in živini do novih pridelkov. Sena in otave je nakosil za dve pošteni kravi in tudi še za par volov, ko bi mrve nekaj manj prodal v Trst. Gozd mu je dajal potrebnih drv, les za orodje in nekaj „faškov“ za prodaj. Pisančev Janko je imel neoporečno pravico na občinskih pašnikih in v listnikih; dobival je kakor drugi letne obresti od občinske ustanove po znani

pivški dobrotnici, imel štiri ali pet glav v hlevu in dolgov primeroma toliko kolikor drugi. Prav nič se mu niso čudili sosedje, če je vsako jesen stiskal, da je nesel o sv. Martinu gospodu župniku tiste groše obresti; saj jih je nosil že tudi njegov oče in jih nosijo tudi drugi, če jih le zmorejo; marsikdo pa nima kaj nesti, dasi bi rad.

Pisančev Janko, gospodar v Strancih, hrenoviške velike občine in župnije, je lani dostal zadnjo orožno vajo in ležal potem zaradi truda in napora doma dobrih pet tednov, letos so ga vpisali v „črno vojsko“; vojaške odpustnice torej še nima, a žene tudi ne, in to je za njegovo starost čudo. Izbirali so mu jo že marsikje in marsikatero, a Janko je ostal samec in govoril: „Ko pride za to čas, pride tudi drugo.“ A prišlo ni nič.

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

XI. Šmarni dan.

To vsi dobro znamo,
Da si srenja vsaka
Voli za župana
Prvega možaka,

Da domače ljudstvo
Prav uči in vódi,
In sprtije srenjske
Zmeraj modro sodi.

Saj cesarska sama
To velí postava,
Da se za župana
Voli bistra glava.

Če županu v glavi
Slabi so možgani,
Občino in sebe
Lahko zažupani.

Če prevrača kozle,
Bedaste počenja,
Sam na hoben pride
In v nesrečo srenja.

Vsakemu županu
Težko je stališče,
Zmerja ga glavarstvo,
Ljudstvo in sodišče.

Treba, da župan bil
Vsak bi v črni šoli,
Ako naleteti
Neče je nikoli.

Pa i ti veljaki
Niso brez bojazni,
Ker so za župane
Tudi ostre kazni.

Pa za to nekteri
Prav nič se ne méni,
Da ga le nazivljaš
S častnimi imeni.

Vendar pa pri časti
Vsej tej so županje
Dostikrat le robí,
Hlapci in tlačanje.

A Purán drugače
O županstvu méni:
Čast z oblastjo svojo
Prav visoko ceni.

Prvo leto dobro
No, še vbira strune,
Videlo se bode,
Ko bo dal račune.

In takrat se sodbi
Tej bo še dodalo
Vse, kako županstvo
Se mu je skazalo;

Ker tako je vstvarjen
Janez naš Puranov,
Če mu kdo dé oče
In gospod županov,

Če se mu odkrije,
Kaj časti mu skaže,
Tá srce županu
Z dobro tolščo maže.

Koj ga je en polič,
Kruha dá, slanine,
In mu ne računí
Vsega ni drobtine.

In tako napaja
Vse uradne sluge,
Raznih vrst gospode
In gospodke druge.

Sploh, kdor zna župana
Dobro počastiti,
Žejnemu mu treba
Ni od hiše iti. — —

Šmarni dan popoldne
To je ljudstva bilo,
Da se je kar trlo,
Gnetlo in dušilo.

Poselstvo donaša
Sveže pivo, vina,
Pečejo klobase,
Reže se svinjina.

Zunaj je gosposka
Miza pri orehi,
Tam sedi pa oče
V zadovoljnem smehi.

Več družin iz mesta
Ga je obiskalo
In si prostor zunaj
Pod orehom zbralo.

Družba je vesela,
Zadovoljna, srečna,
Hvali vsa jedila,
Da so zdrava, tečna.

Najbolj pa se v polni
Radosti raduje
Naš župan, ko Minko
Brhko opazuje,

Ki gospódi mestni
Dobro zna postreči
In gospódi včasih
Kako nemško reči.

Kdor pozná gospódo,
Vé, kako je zbirčna,
Včasih sitna, čudna,
Pusta in zadirčna.

Oj, kako so puste
Včasih gospodične,
Ktere se za zale
Imajo in lične!

Če gre to na kmete,
Oj, kako zabavlja,
V vsako stvar nos vtakne,
Sodi in popravlja.

Tu ni miza čedna,
Tam prenizki stoli,
Tretja spet za mizo
Neče na okoli.

Eni hčejo masla
Svežega in kruha,
Drugemu se jajce
Naj na mehko kuha.

Tretji spet ocvrte
Hočejo piščance,
In četrti voli
Ajdove si žgance.

Kolikor pri mizi
Mestne je bledine,
Toliko različne
Voli si jestvine.

Pa jim zopet prt bel
Ni dovolj in pisan,
Tam jim zopet krožnik
Ni dovolj obrisan.

Temu niso dosti
Snažne, svetle vil'ce,
Tam ima piščanec
Spet pretrde žil'ce.

Ta komarja vidi
V juhi ali muho,
Pa si voli krožnik
Drugi z drugo juho.

Tam se spet zakremži
Mršava bledina,
Ako je na kruhu
Ogelj pa ščetina.

Ta spet rabi z levo
Vilice in žlice,
Kakor da ni vstvaril
Bog za jed desnice.

Kaj, če še gosenca
Pride jej na krilo,
O, kako ti vika,
Kakor bi jo vilo.

O, kako krivi ti
Usta in se pači,
Ko so v mestu često
Reve in berači.

Da, gospôdi streči,
To ni kar lahkota,
In kedor jo služi,
On je pač sirota.

Minka pa gospôdi
Prav po vseči streže,
Vse meso, piščance,
Kruh po mestno zreže.

Danes je z modrostjo
Prvič nastopila,
Danes se skazuje,
Kar se je učila.

Kaj ne bil bi srečen,
Zadovoljen oče,
Ker z vsem lahko služi,
Kar gospôda hoče.

Da, da, Minka znade
Urno vse postreči,
Še gospôda hvalno
Mora se izreči.

Boljšega ne more
Dati mu gospôda,
Minkina je hvala
V mlin županov voda.

V dekle je zamaknjen,
In z očmi jo spremlja,
Kot da bi držala
Za noge ga zemlja.

V njej oko je vedno,
Kadar je pri mizi,
In za njo se suče,
Če je dalj al' blizi.

Kadar pa župan še
Čuje pri gospôdi,
Da kdo Minko viče,
Brzo jo presodi:

Glejte no, kaj del bi
Naši vrli hčeri,
Da je ne pobere
Še gospodov kateri.

Kadar pa še čuje
Gospico jo zvati,
Sam za dva bokala
Brž gospôdi plati.

Pri sosednji mizi
Fantje so domači,
Pušijo viržinke
Dolge pri pijači.

Trikrat so že k mizi
Minko povabili,
Pa so le v odgovor
Kriv pogled dobili —:

„Naj se le pajdaši,
Z jaro to gospôdo,
Bode že spoznala,
Kdo prinaša škodo.

Kmalu bi na kmetih
Nič gostiln ne bilo,
Ko bi po gosposko
Le po njih se pilo

Nas pa tu prezira,
Fante, nas, domače,
Saj povsodí dajo
Nam za cvenk pijače.

Hajdi, fantje, pijmo
In potem čez njivo
K Mihi na klobase
In na sveže pivo!“

XII. Tine.

Ko na mali Šmaren
Pili so meščani
Cel popoldan zunaj
V senci pri župani,

Pa je gledal Tine
Tožno izpred hleva,
Ko je čul, da družba
Mestna sladko peva.

Pa se v stran ozrl je,
Pa je spet pogledal,
Kaj je v srci čutil,
Težko bi povedal;

Težko bi povedal,
Ker ni moč v besedi
Vsega razodeti,
Kar je v srca sredi.

Pa pred hišo stopi
In pred hlev od hiše,
Težka mu je sapa,
Tine komaj diše.

Sluša: dobro znani
Minkini so glasi,
Ko se med gospôdo
Smeje, kratkočasi.

V peklo vklel bi Tine
Jaro to gospôdo,
Ker prihaja drzno
K Minki njemu v škodo.

Toda v kletvi Tine
Jeze ne izbruha,
V bolečinah mučnih
V srci le se kuha :

„Oh, da ta gospôda
Vso je spremenila,
Tega ne bi bilo,
Ko doma bi bila.

Pa se pri županu
Mnogo res budali,
Bog zna, kam še Minko
Bodo slej poslali!

Gor bi šel k županu —
Pa čemu bi hodil,
In tako še sebe
Sam za nos bi vodil.

Saj še mar jej nismo
Takrat mi domači,
Kadar so jej v hiši
Mestni postopači.

Saj še ne pogleda,
Ne ozrè se name,
Kot ne bil bi zanjo,
Ona pa ne zame.

Oh, da bi srce jej
Mogel vsaj odkriti,
Saj bi jo gotovo
Moralo ganiti.

Revež, kdor tako se,
Kakor jaz, zagleda,
In da upe sladke
Trè mu taka zmeda.

Minka, Bog te čuvaj!
Hôdi, koderkoli,
Saj že znam, da moja
Ti ne boš nikoli.“

Ko bi fantu srce
Žensko v prsih bilo,
Pa bi se gotovo
Vse v solze izlilo.

A tako pa v prsih
Srce krvaví mu.
V hišo gre in v hiši
Mati to velí mu :

„Tine, ako v hlevu
Zdaj je že vse v redi,
Pa se malo v hiši
Tu pri meni vsedi.

Tine, danes mora
Nekaj mi z jezika,
Kar mi je že davno
V srci skrb velika.

Glej me, jaz sem stara,
Dosti let na sveti
Bog ne more več mi
Na hrbet naštetí.

Dosti sem se z delom
Do sedaj vbijala,
Dosti obrnila,
Dosti prekopala.

In skrbij in straha,
Žuljev dosti vžila,
Mnogo solz in znoja
Tukaj sem prelila.

Zdaj pa več ne morem,
Stara sem postala,
Zdaj Bogu bi rada
Bolj se darovala.

Nič dolga na naši,
Tine, ni posesti,
Plača se le davek,
Drugih ni obresti.

In posest je lepa,
Hlev je poln živine,
Rilcev tudi dosti,
Mnogo perutnine.

Žitnice vse polne
Zlate so pšenice,
Tudi v skrinji naši
Nismo brez petice.

Tine, dobro dete,
Kaj ti k temu méniš?
Jaz sem takih mislij,
Da se ti oženiš!

Jaz pa bodem kót si
V hiši 'zgovorila,
Čuvala pri domu
Bom in pa molila.“

Pa pogleda Tine
Mater prav spoštljivo
In tako-le pravi
Modro, pomenljivo :

„Ljuba moja mati,
To se lahko reče,
Pa kedor se ženi,
Lahko se opeče.

Kje pa naj se ženim?
Kaj je misel vaša?
Da ni trud brezvspešen,
Kjer zares se vpraša?“

„Vprašaj pri županu,
Zdaj je hči pri domu;
Če ne bo, no, vprašaj
Pa pri drugem komu!“

Kdaj že Tine misli,
Kar mu mati pravi!
Minka mu je v srci
Dolgo že in v glavi.

Kaj bi Tine rajši,
Kot da bi soseda
Žena mu postala, —
Pa ga ne pogleda.

Tine zdaj kar dvomi,
Da mu bo nevesta,
Ker je vsa drugačna,
Kar je spet iz mesta.

Gor pa dol po hiši
Tine trikrat stopi,
Kot bi nekaj mislil,
Zrè le gor po stropi

In velí: „Saj, mati,
Nič bi ne odlašal,
Danes še župana
Bi za Minko vprašal:

Pa župan, bojim se,
Da me ne ozmerja,
Ker sè svojo Minko
Vse kaj več namerja.

In če bi tako se
V snubstvu tam opekli,
Mati, kaj pa k temu
Bi sosedje rekli?

To je tudi znano,
Da on, ki se ženi,
Če se tam opeče,
Kjer najprvo méni,

Prav težko neveste
Išče si drugodi,
Ker bojé snubačev
Tacih se povsodi.

Zdi se mi pa tudi,
Da ne boče sreče,
Če me, mati draga,
Minka vzeti neče.

Tudi ni dobiti
Možno mi bogate,
Saj ni taci v srenji,
Kakor dobro znate.““

Pa mu pravi mati
Mirno in dobrotno:
„Tine, to nikakor
Záte ni sramotno.

Če župana vprašaš,
In ti hčer odreče,
To naj te pri srci,
Tine, nič ne peče.

Tak mladenič, Tine,
Kot si ti, gotovo
Jo dobi, če ženil
Bi se vsak dan, novo.

Najpopreje vendar
Vprašaj pri župani,
Morda se Puran ti
Le na videz brani,

Da tam vsaj njegovo
Resno misel zvemo;
Če bi pa ne bilo,
Dalje snubit gremo.

Tega morda nisem
Pravila še ravno,
Da županja mati,
Misli to že davno.

In sedaj gotovo
Ona bi želela,
Da bi Minka tebe
Za moža imela.

In kako vidva bi
Imovita bila,
Ko bi dve posesti
V jedno si združila.

Hiši dve združiti
Zdaj-le je mogoče,
Če župan je moder,
Če te dekle hoče.

Če se pa držijo
In se ne podajo,
Naj potem se, pusti,
Kakor hté, imajo.

Če še pride tak jim
To je pa vprašanje,
Zmiraj bo pa bolje
Zate kakor zanje.

Pa stvari se take
Zvrnejo prav rade:
Kdor visoko leta,
Ta globoko pade.

Saj ni pač dežela
Kot doma ognjišče;
Če te Minka neče,
Druga se poišče.“

(Dalje.)

Čez morje.

(Spisal Ivo Trošt.)

(Dalje.)

II.

Korenikova hiša je bila navzlic slabim letinam in slabim časom vedno najimovitejša v Strancih. Staremu Koreniku je sledil mlajši Korenika, a vsi pradedje, dedje in kolikor je bilo gospodarjev, so bili stranski podžupani, gospodinje pa matere podžupanje, katerim je bila častna dolžnost peči „pogače“ mladim materam in napravljati križevnike novorojenim Strancem in Strankam.

Pri Korenikovih so odštevali hčeram in sinovom lepe dote, odštevali pošteno takoj ob odhodu iz hiše. Mati podžupanja je hčeram napolnila skrinje in predalnice z belim perilom, velela vsaki privezati na vrh „bale“ zibel in kolovrat, priložila je pa skrivaj še nekaj šmarnih petic in lepih opominov.

Korenikova hiša je imela najkrepkejše sinove, najlepše hčere, najbolj rejeno živino, največ pšenice in največ denarja; Korenikova hiša je dajala najlepše „bale“, učiteljem, kapelanom in cerkvenim služabnikom najboljšo biro in plačevala največ davka.

Skratka, izrek: bogat si kakor Korenika, je imel v Strancih pomen: imaš toliko kakor Krez.

Pri Koreniki so imeli — kar pomnijo ljudje — tudi gostilno, jedino v vasi; tu so se shajali modri možje in ugibali o svojih in vaških potrebah; tu so si močili suha grla in hvalili vsak svojo grudo zemlje, svojo ženo, deco, živino in pridelke. Ob nedeljah so se združili veliki in mali igralci v skupine po šest in šest, osem in osem ter metali kroglice — Notranjcem priljubljeni „baline“; uspehe in neuspehe so pa zalivali z dobro ali slabo pijačo. Kdor ni bil v družbi, se je moral zadovoljiti s tem, da je gledal ali včasih tudi kaj pomeril ter dobil zato pokusiti kupico igralskega vina, ki je baje najboljši lek zoper — gliste in bodljaje.

Oče Korenika je z ljubeznivo se nasmihačim, prijetno rdečim obrazom potrdil to in ono modrim možem, pohvalil sam sebe, bodril slabe igralce in dražil zmagovalce: „Če bode vse dobili, bode danes toliko pili, da vas bo še jutri žejalo.“

„Saj ga imate še, oče Korenika, — boter, — boterček, vemo, da ga imate, če ne dobrega, pa — kislega.“

„Kislega? — Da bi jutri drli piko! Kmet, ki v ponedeljek piko dere, sam svojo streho tere.“

Ker so načini različni, po katerih so osnovane vlade, ali — kakor pravimo — ker so oblike vladanja raznotere, utegne kdo vprašati, katera oblika vlade je najboljša. Prvič je jasno, da morajo biti oblike države in vladanja različne, ker so različne raznih dežel potrebe, navade, razmere; različni so značaji narodov, različna je omika. Drugič nastajajo države na različne načine, zaradi česar so različno uravnane. Tudi se neprestano preminjajo v notranjih in zunanjih razmerah, kakor nam pripoveduje svetovna zgodovina. Povedati pa, katera oblika je boljša, ne dá se zato, ker je ta boljša v tem, ona v drugem oziru.

Dve stvari se pa dasta določiti, da osrečujeta države: red in sloboda. Država mora ohraniti vse podložnike v takem skupnem in celotnem razmerju, da ne ovira drug drugega in mu ne škoduje. To stori red. Redu se mora vsakdo ukloniti; kjer je red, tam je življenje krepko in pravilno. Toda vsak človek teži po slobodi; mnoge razmere in stvari so, katere mora in sme le pojedini človek določiti sam zase, ako naj uspevajo. Zato ne sme državna oblast segati v vse razmere podložnikov, ne sme hoteti urejati domačega življenja, vzgoje otrok i. dr., marveč mora puščati podložnikom

slobodo. Kjer ni omenjene slobode, ni sreče. Zasluženi podložniki so oropani svoje najlepše prednosti, slobode, zato se ne morejo veseliti življenja. Ako se država vtika v vsako malenkost, ako uklepa v spone prosto gibanje družin, pouka in napredka, imajo državni uradniki brez konca opravkov, davki so ogromni, življenje mora zastajati. Zato je najboljša oblika vladanja taka, kjer sta v pravi meri spojena državni red in sloboda državljanov.

Zgodovina nam pripoveduje, da so v minulih časih mnoge države gojile take razmere, ki so bile državljanski slobodi nasprotni. Gotovo je za človeštvo zaslužen oni, ki je pridobil ljudem več slobode. V novejšem času si je stavilo neke teženje, ki se imenuje liberalizem, nalogo, da podá narodom več slobode. Toda v istini je narobe; slobodo je podal le nekaterim in sicer večinoma bogatašem, da so lože stiskali in izžemali siromake.

Država ne sme biti liberalna na ta način, da bi prepustila, naj mogočnejši počnó, kar hočejo in uničujejo milijone državljanov na duši in na telesu, ampak v tem oziru mora biti slobodoljubna, da daje vsem državljanom, tudi najubožnejšim, dovolj prilike in vspodbude za razvoj in napredek. (Dalje.)

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

XIII. Ljudski glas.

Kdor ima gostilno,
Naj se le potrudi:
Včasih dosti zgube
V jedni je zamudi.

Ako nisi z gostom
Dober po domače,
Če ne daš mu dobre
In cenó pijače,

Če mu ne postrežeš:
Pa se proč obrne,
In od hiše druge
Goste ti odvrne.

V krčmah naj so vljudni,
Dobri in pošteni,
A postrežba bodi
Kakor na vreteni.

Mnoga tudi trda
Mora se pozreti,
Ako hočeš v krčmi
Pivcev kaj imeti.

Niso, kot so bile,
Krčme le po mesti,
Zdaj so v vsakem selu
In ob vsaki cesti.

Krčem zdaj je čuda,
Lahko se prebira,
V take pač ne gré se,
Kjer se gost prezira.

To vedó krčmarji,
Gostom se sladkajo,
Na načine razne
Vábiti jih znajo.

Krčme so odlične,
Srednje in preproste,
Razno uravnane
Za različne goste.

So pa tudi v krčmah
Strežniki različni:
Eni mirni, tihi,
Drugi bolj jezični.

Neki se norčuje,
Če se kmet prikaže,
Drugi neče ljudstva
Zgolj gosposke baže.

Nekatere krčme
Pa takó ravnaajo,
Da vsem gostom dobro
Točno streči znajo.

Pri Puranu gostje
Največ so seljaki,
Ker se po opravkih
Shajajo možaki.

Vedno je kaj treba:
Temu oprostila,
Drugemu izkaznic,
Tretjemu zglasila;

Tukaj potnih listov,
Knjižic tam za posle,
Spričeval za kozle,
Vole, konje, osle.

In tako ti ljudstvo
Dan za dnem prihaja,
In seveda v hiši
Vsakdo kaj postaja.

Ta ga pije polič,
Oni vrček piva,
Tretji zopet kako
Žgano reč zavživa.

Mož župan pa piše,
Bolj počasi maže,
Da dalj stranka čaka,
Že vé, kaj mu kaže.

Zdaj je malo bolje,
Zdaj že more z doma,
Kar je hči pri domu;
Večkrat kam poroma.

Saj je Minka pridna,
Dekle urno, marno,
Oskrbuje kuho,
Krčmo in pisarno.

Materi pri domu
Pa je kaj tožljivo,
Rajša kot pri domu
Špela gre na njivo.

Minka pa pri domu
Trži in krčmari,
Ter stvari občinske
Vreja in pisari.

Vedno ima dosti
Sama opravila,
Vsaka bi kot Minka
Vstrajna baš ne bila.

Vendar je tožila
Zadnjič to soseda,
Da se Minka znanja
Le preveč zaveda.

Strankam ni povšeči,
Da je preosorna,
Hoče, da jej srenja
Čéla je pokorna.

Da z neukim ljudstvom
Nima potrpljenja,
Kot da ni rodila
I njé naša srenja.

Z gosti se seljaki
Malo, malo méni,
Le kar je gosposko
Čisla bolj in cení.

Še nad tem se čmeri,
Če jo starost tiče,
Ona pač zahteva,
Da jo vsakdo viče.

Pa se res prevzame,
To reči so znane,
Če berač zbogati,
Kmet gospod postane.

Plašč pa naj se suče
Zmerom po vremenu,
Ako človek biti
V dobrem če imenu.

In Puran župani
Ne gospôdi, kmetom;
Pa ne bo županil
Dolgo s tem dekletom.

Če zdaj čast uživa,
Kmete naj zahvali,
Sicer ob volitvah
Bodo si prebrali.

Ona si pač misli:
Oče moj župani,
Jaz pa sem postala
Góspica v Ljubljani.

Zamené se lahko,
Taki uradniki,
Saj so ljudstvu v rokah
In ne baš veliki.

Saj volitev nova
Novega postavi,
Da med tem napuha
Stari se ozdravi.

Naj bi bilo dekle
Bolj na goste pazno,
Naj bi bilo z ljudstvom
Kot poprej prijazno.

Je-li mar dolžan kdo,
Da k Puranu hodi,
Saj i v druge krčme
Pot in cesta vodi.

Če tako gre dalje,
Škoda za Purana,
Ker ga bo pustilo
Selo in Ljubljana.

To bi še jedino
Krčmo mu rešilo,
Če bi dekle zeta
Modrega dobilo,

Da prične na novo
Z ljudstvom po domače,
Sicer bo z županom
Kmalu vse drugače.

To pa bi uredil
Le sosedov Tine,
On je naših mislij,
Naše korenine...

Taka govorica
V Kurjem selu kroži;
Vse, kar jo poznade,
Vse čez Minko toži.

Toda glas po selu,
Kaj to Minki hoče,
Če jej pa potuho
Vedno daje oče!

14. Predpust.

Dosti lepih časov
Leto dolgo ima,
Lepih dniž poletje
Imata in zima.

A nobeně dobe
Nimajo bolj rade
Kakor čas predpustni
Naše deve mlade.

Takrat se deklīštvo
Lepše vse oblači,
Ker pred pustom v hišo
Pridejo snubači.

In kako predpustom
Snažne vse so hiše,
In kako se miza,
Klop in stolec briše!

Tam, kjer so dekleta
Zrele za oddajo,
Zmeraj na vseh cestah
Ti oči imajo.

O kako nestrpni
Devam so pogledi;
Kogar zró; — snubač gre —?
Morda k nam, Bog védi!

O kako se čudno
Ta predpust obrača —
Dolg je — potlej kratek,
Ako ni snubača.

Takrat se prav rade
Deklice srdijo,
To jim gre za leto,
To se ti jezijo!

O kako zavistni
Njihni so pogledi,
Če snubač oglasi
H kateri se sosedi!

Takrat brž zberó se
Druge vse iz sela,
Ter se čez nevesto
Prav nemilo dela:

Da ni zala v lice,
Da je vsa sirota,
Da moža ni vredna,
Da moží jo dota.

Kmalu za jesenjo
Pride mrzla zima,
In v predpustnem času
Minka snubce ima.

Vsak dan kdo se zglesi,
Res jih je prav dosti:
Eni so gosposki,
Drugi bolj preprosti.

Eni so, ki znajo
Pisati in brati,
Drugi kmetski sini,
Zali in bogati.

Dva žandarja ima,
Tri uradne sluge,
Orglavca iz srenje
In še mnoge druge.

Zalih fantov s kmetov
Mnogo k njej se zbira,
V te pa Minka zala
Malo se ozira.

Prejšnji bi že bili,
Pa še ni pri volji,
Morda jo pa snubit,
Dojdejo še bolji.

Šla v nedeljo k maši
Oče sta in mati,
Morala je Minka
Pa doma ostati.

Ko zajutrek kuha,
Ko po hiši čedi,
Tine po navadi
Biva pri govedi.

Kadar vse opravi,
Gre na četrtnko;
Danes, če ga mara,
Vprašati če Minko.

Res težkó je piti
Zjutraj koj zaráno,
Ko še človek gleda
Zdehavo, zaspano.

Pa jo najde Tine
Prav, ko v kotu hiše
Prah s stolov in mize
Javorjeve briše.

Dobro jutro vošči
In pozdravi Minko,
Ter velí primesti
Vina četrtnko,

Kakor on, ki ima
V krčmi kaj opravka,
Pa ne zna pričeti
Pravega koj stavka.

Torej Tine v krčmi
Se s pijačo bavi,
Čaka, da trenutek
Prišel bi mu pravi.

Minka briše okna,
Pa jo modro reče:
„Tine, se kaj ženiš?
Glej, predpust nam teče.“

To je čas priložni,
Da nastopi Tine
In jej razodene
Svoje bolečine:

„Kam naj grem se ženit,
Saj je ni do mesta,
Da bi všeč mi bila,
Kakor ti, nevesta.

Minka, zdaj samá sva,
Smem ti razodeti,
Kaj zaradi tebe
Moram jaz trpeti,

Ko te, Minka, vidim,
Da se s tujci šališ,
Strežeš jim in mene —
Oh, kako me žališ!

Mati mi velijo:
Več naj ne odlašam,
Zdaj prišel sem, Minka,
Da zares te vprašam:

Ali hočeš biti,
Minka, žena moja?
Kar povej odločno,
Kaj je misel tvoja?

Srečna bodeš, Minka,
Ako maraš zame,
Sicer nakopala
Boš si zlo na rame.

Prvo sem ljubezen,
Kar me Bog je vstvaril,
Bogu le, in drugo
Materi podaril.

Tretja pa mi čista
Záte le vsplamteva,
In ne bo on srečen,
Kdor mi jo razdeva.““

Zarudi devica
V belem vsem obrazi
In po lahnem s prtom
Tje po šipah plazi.

Morda so v spominu
Jej pretekla leta,
In izza detinstva
Zgodba se jej spleta.

Morda se ljubezen
Vzbuja spet gorkeje,
Kot je rada zrla
Tineta popreje.

Morda, da prevdarja
Že prihodnja leta,
Kaj jej s Tinetom se
Dobrega obeta.

Pa velí mu: „Tine,
Kaj čem govoriti!
Ko doma so oče,
Takrat moraš priti.“

„To pač ti veš sama,
Ne pa oče, mati,
Če se hočeš v zakon
Z mano kdaj zvezáti.““

Ako te vprašanje
Kako iznenadi,
Težek je odgovor
Prvi po navadi;

A potem ti zopet
Brhko gre beseda;
Tudi Minka zdaj se
Brhkeje zaveda:

„Tine, vzroka nimam,
Da bi ti tajila,
Da sem te popreje
Morda res ljubila.

In če bilo kaj je,
Bile so norčije,
Tine, prazne pene
In otročarije.

Tine, v mladih srcih
So nezreli sklepi,
In v zadevah taci
So otroci slepi.

Ti si res, kot bil si,
Kaka pa je z mano?
Saj pač znaš, da bila
Šla sem jaz v Ljubljano.

To izbij si 'z glave,
To, kar ni mogoče,
Ker na kmete, Tine,
Ne dadó me oče.

Pa še nekaj, Tine:
Mene se ne tiče,
Vsa gospóda mestna
Mene zdaj le viče.

Pazi, če še prideš,
Več se mi ne moti,
Z gospico me kliči
In me ne sramóti!“

Čudno Tine gleda,
V Minko se ozira,
V srcu pa mu nada
Bolj in bolj umira.

Nada, sladka nada
Vsa je izgubljena,
Da bi Minka bila
Kdaj njegova žena.

Zarudi na licih,
Vroče mu postane,
In kot bi primrznil,
Z mesta se ne gane.

Iz obeh očes mu
Solze priigrajo,
Več besede kake
Reči se ne dajo.

Rajši bil bi, Bog zna,
Kje prav v zadnjem kotí,
Kakor pa pri Minki
Tu in v tej sramoti.

Plača Tine vino,
Dvigne se in ide,
In odslej k Puranu
Nikdar več ne pride. (Dalje.)

Čez morje.

(Spisal Ivo Trošt.)

(Dalje.)

Korenika je omahoval nekaj dnij med domovino in Ameriko, drugi so pa govorili o srečni deželi, tako kakor Korenikov France in še živahneje. Bilo je vsaj tri četrtine posestnikov v Strancih navdušenih za novi svet, za novo srečo. Sploh se je odpravljala v Brazilijo prvi hip z zlatimi nadami spojena dobra polovica hrenoviške župnije; o slabih letinah, še slabših razmerah v domovini in o velikih, neznosnih davkih je pa složno zabavljala vsa velika občina.

Jurij Pozornik je stvar zanetil, kjer je še tlelo. Hodil je kot pravi Antikrist od vasi do vasi, kazal svoje cekine in zlatnino, govoril je gospósko in bahato, pa zabavljaj vsem domačim veljakom, zabavljaj domačim krivicam, kazal, kako bi bilo lahko vse boljše in lepše ter motil ljudi z „amerikanskimi“ obljubami.

Štirinajst dnij potem, ko je ozdravel Korenika, prišel je „Amerikanec“ Pozornik tudi v Strance. Bil je ponedeljek, in nekateri ponedeljkari so dopoldne prav leno pasli včerajšnjo

Vse današnje težnje socialistov gredo skoro soglasno na to, da se lastnikom vzame lastina in ali vnovič razdeli med vse ali pa ohrani v državni lasti vsem državljanom za užitek. To se mora doseči ali po postavni poti tako, da dobijo pristaši teh nauk večino v postavodajalnih skupščinah, ali pa s silo, ako ne gre drugače.

Socializem nima znanstvene podlage in se ne opira vseskozi na osebne pravice, sicer bi ne težil zoper pravico osebne lasti. Pač pa ima socializem močno zaslombo

1. v žalostnih razmerah delavcev in v nezmernem kopičenju bogastva pri kapitalistih;

2. v zapeljivih naukih socialistov, ki svojim pristašem obetajo take stvari, katere mikajo nerazsodne ljudi, čeprav jim nihče ne bi mogel izpolniti takih obljub;

3. v pokvarjeni človeški naravi, ki teži po veselju in po sreči, a se ogiblje dela. Zato obetajo načelniki socialistov pristašem za bodočnost velike dohodke, ki se bodo pridobivali z manjšim delom, kakor je opravljajo sedaj.

Da se nauki socialistov tem bolj primejo ljudij, zatarejo jim vero, pahnejo jih v materijalizem in trdé, da je uživanje najvišji namen človekov.

Kdor čuje o žalostnem stanju delavcev, v katerem so bili nedavno in so deloma še sedaj,

priznava rad, da se mora delavcem priboriti tako življenje, kakoršno se spodobi človeku. Govorili smo o dolžnostih države; seveda tudi država ne more vsega. Dokler ne preveje vse omikane družbe duh pravičnosti, ne bo bolje. Duh pravičnosti in ljubezni pa živi samo v krščanski veri. Zato so vsi poskusi, da se „reši delavsko vprašanje“, prazni, dokler se ne predrugači sedanja kultura.

Socializem je potemtakem bolezen človeške družbe in ni modrosloven nauk. Saj ni težko spoznati, da se praktično ne dadó izvesti nauki socialistov. Ko bi danes odvzeli imetje vsem bogatinom in je razdelili jednako med ljudi: niti jeden dan ne bo imetje ostalo jednako. Da bi uboštvo odpravili s sveta, to je nemogoče. Da bi ljudje manj delali in vendar več zaslužili — to si nasprotuje. Da rodi zemlja toliko, kolikor je ob majhnem in lahkem delu dovolj za vse ljudi, to je zopet socialistovska prevara. Zemlja se pač ne bo premenila iz solzne doline v raj, kadar jo bo obdeloval socialist.

V modroslovnem razkladanju ni umestno, da bi še obširneje govorili o tem pojavu sedanjega časa. A nekaj dobička bo imelo človeštvo gotovo tudi od gibanja delavcev, to, da se bo vzbudilo k delu in da bo dajalo čast le onemu, ki si jo je zaslužil z delom.

(Dalje.)

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

XVI. Na pojedini.

Često se je Minka
V kuhi že skazala,
Vsega pa, kar znade,
Ni še napravljala.

Kaj če na gostilni
Z dragimi jedili!
S tem bi gosti v hišo
Slabo se vabili.

Saj ljudij pač mnogo
Nima zaumena,
Kakošna jedém je
Nekaterim cena.

Gostu dá se z mesom
Dobra, tolsta juha,
Vina ali piva
In pa vogel kruha.

To je po navadi
Hrana v naših krajih,
Redko, redko voli
Kdó jedil si slajih.

Pa priložnost druga
Minki se ponudi,
Da se v drugih strokah
Lahko skaže tudi.

Na predpust navadno,
Kar Puran župani,
Vsi gospodje srenjski
Skup enkrat so zbrani.

Župnika navadno
Ima pogostiti,
Kapelán, učitelj
Morata mu priti.

Tudi letos tega
Ni Puran pozabil,
Vse tri tudi letos
K sebi je povabil.

In Puran posebno
Letos komaj čaka,
Ker gostija bila
Ni pri njem še taka,

Kakor letos bode,
Ko se skazovala
S kuho bo in strežo
Hčerka Minka zala.

Tisti dan dopoldne —
To je Minki vroče!
Nič ni odpočiti
Minki se mogoče.

Pa so res dospeli
Skup gospodje trije
Neki dan k županu
V vas in na gostije.

Bilo je nekako
Ob enajsti uri,
Ko so zahreščale
Težke vežne duri.

In župan za mizo
V hiši nekaj piše,
Ko prihod začuje,
Pride ven iz hiše.

Ko stoji trojica
Gostov sredi veže,
Slednjemu župan brž
V desno roko seže:

Župniku gospodu,
Ki ga vse spoštuje,
Ljubi ga, ker v srenji
Modro gospoduje.

Kapelanu sladko
„Dobro došli“ pravi,
Nadučitelja spet
Bratovski pozdravi.

Ti gospodje vrli,
Prve srenjske glave,
Kjer so ti, tam zmerom
Dosti je zabave.

Razvedriti znajo
Lica pusta, kislá,
Srenja vsa jih vedno
Ljubi, sluša, čísla.

In v visoko čast si
Šteje hiša vsaka,
Kamor ta trojica
Zbrana prikoraka.

In županov oče,
O kako pozdravlja,
Ko odpre jim duri,
Ko jih v hišo spravlja!

In ko k mizi beli
V hišo jih privede,
Prostor jim odkáže,
Kam naj vsak se vsede.

In kako županov
Oče se podviza,
Da ni pred gospodi
Prazna bela miza.

Pred gospode vino,
Kupice postavlja,
In na krožnik kruha
Belega pripravlja.

Vidi pač se možu,
Da je ves v radosti,
Ko takó odlični
Došli so mu gosti.

Zdaj pa vstopi Minka
Z licem prav veselím,
V svetlosivem krilu
Z zastorjem pa belím,

In gospode došle
Za vrstjó pozdravi
Ter pred njé na mizo
Krožnike postavi.

Pa iz hiše steče,
Da donese kuhe:
Najpoprej okusne,
Tolste, dobre juhe;

In potem za skledo
Skleda ti prihaja,
Da gostije skoraj
Konca ni ne kraja.

Res so vsa jedila
Vrta prav po mestno,
Hvaliti jih mora
Vsak, ki pravi vestno.

In častiti župnik,
Ki sedi tam v kotí,
Vsako jed pohvali
Brž, ko se je lotí.

Kapelan pa tudi
Kakor župnik reče,
Nadučitelj s hvalo
Zaostati neče.

Juha je prav dobra
In pečenka vrta,
Krasni so piščanci,
Ki jih je ocvrla.

Zrezki so izvrstni,
Divne sladkarije,
Res vredila dično
Minka je gostije.

Kjer jedi so slastne,
Dobra je pijača,
Tam se pa i jezik
Urneje obrača.

In so res zgovorni
Štirje ti možaki,
V strokah vseh so danes
Umni strokovnjaki.

Govoré o cerkvi
In o raznih družbah,
O različnih poslih,
Vsakojakih službah.

Zdaj o poljedelcih
In živinoreji,
O pridelkih sadnih,
O domači preji;

O županstvu, srenji,
O odboru cestnem,
O življenju selskem,
O življenju mestnem;

Govoré o šolstvu,
Govoré o davkih,
In o pošti, vojni,
Poselskih opravkih.

O cesarju dalje,
Vojni in poslancih,
Govoré o raznih
Znancih in neznancih.

Ko bi kdo pogovor
Sproti si zapisal,
Knjigo govorjenja
Lahko bi narisal.

In napósled pride
Še na to kazalec,
Česar komaj čaka
Té prigodbe bralec.

Župnik, modri oče,
Prvi dé besedo:
„No, kakó, župan, pač
Z vašo je sosedo?”

Ali bo ženila
Tineta, kaj veste?
Ali nima 'zbrane
Tine še neveste?”

Pa župan nakremži
Usta na široko,
In potisne glavo
Na ramé globoko:

„Zdaj še nič ne čujem,
Nič ne vem, kaj meni;
Ženstvo govoriči
Sèm že od jeseni

To in ono v selu,
No pa té besede,
Ki jih ženstvo dela.
To pač niso vede.“

Kapelan pa pravi:
„Oče, kar povejte,
In skrivnosti tacih
Pri nas ne imejte!

Saj že dolgo čujem,
Kar velé seljaši,
Da bo ženitnina
Letos v hiši vaši.“

„Tudi jaz to čujem“,
Nadučitelj pravi,
In trditvi svoji
To-le še pristavi:

„Tine sè ženitbo
Več ne bo odlašal
In pri vas najprvo
Bo za Minko vprašal.

Vi mu boste hčerko
Pa gotovo dali,
In ne boste snubcu
Temu se vstavljali.

In ko ženitnino
Bodete vršili,
Kaj, župan, da boste
Tudi nas vabili?“

Ko bi bil Puranu
Kdo opažal lica,
Videl bi, kakó je
V nje šla rudečica.

Zdi se mu, Puranu,
Da ves svet se meša,
Da celó gospodom
Zbranim pamet peša,

Da se zdé te čenče
Tudi njim resnica,
Da i njim ni Minka
Nič več kot kmetica;

Kaj, da ne prišteva
Nihče ga h gospódi?
Kdo bi se ne zjezil,
To ni kar si bodi.

Vidi se, da jeza
V njem je dovskipela,
Vendar jo še tlači,
Mirnega se dela

Ter veli: „Res čudne
So baburske klike,
Da imajo v srenji
Tólike jezike.

Rad bi znal, če kóga
Hčer bi vzela naša,
Da za privoljenje
Mene se ne vpraša.

Reči moram tudi,
Da vsakdo ni zanjo;
Tine, sin sosedov
Naj ne misli nanjo.

Naj je dober Tine,
Varčen, skrben, maren,
Naj le pri kmetijstvu
Bode gospodaren;

Vendar sin sosedov
Ni, ni za Puranje,
Ker v njegovi glavi
Je preplitvo znanje.

Glejte našo Minko,
Umnega dekleta!
Moram pač dobiti
Vrednega jej zeta.“

Še bi govorili
Pri županu gosti,
Pa so spodleteli
Kakor nož ob kosti.

Tudi se je zunaj
Že močno zmračilo,
In domu bi skoraj
Čas že iti bilo.

Poslové se torej
Gostje pri Purani,
Vsak držeč za Minko
Dar srebrn ob dlani.

Sežejo še v roke
Dobri mami Špeli
In pa Minki zali,
Danes prav veseli:

„Lahko noč“ in „Z Bogom!“
Ter odprejo duri,
In zvrsté domú se
Prav ob sedmi uri . . . (Dalje.)

Čez morje.

(Spisal Ivo Trošt.)

(Dalje.)

V nedeljo je res prišel Gustel h Koreniki, dajal za vino, laskal se Zinki, govoril o razmerah v Braziliji in doma ter vstrajno ponujal Janku pijače. Hotel ga je pregovoriti, naj se odpravi z drugimi čez morje.

„Tam dobodete kos zemlje, kakor si ga izberete. Kaj je pa tukaj? Biriči, upniki in židje vam preté vsak dan vzeti to malo, kar imate. Poleg navadnih pozdravil, katera raznašajo razni eksekutorji in selski pandurji, morate plačevati

še za vzdrževanje cerkve, šole, duhovnikov in njih pomočnikov, cerkvenikov in učiteljev, ki se lepo redé ob vaših žaljih in se vam smejejo, ko morate ob nedeljah popoldne — namesto v gostilno — s praznim žepom in žejnim grlom domov.“

„Da se mi kdo posmehuje, nisem še slišal; ako pa gre kmet namesto v gostilno — domov, gre domov, in dokler bo tako hodil, bo še dolgo hodil domov — srečen in zadovoljen.“

„Pa si-li zadovoljen, moj dragi? Sedanje razmere treba predrugačiti; čemu bi imel jeden

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

XVII. Župan in županja.

Kjer zakoni dobri,
Zvesti so, pošteni,
Mož ima veliko
Potožiti ženi;

Žena pa soprogu
Potožiti čuda,
Koliko skrbij jej
Vedno je in truda.

Križe in težave
Lože je nositi,
Če jih nam je moči
Drugim potožiti.

Na predpust v nedeljo
Z drugimi seljaši
Šla je zala Minka
Ob desetih k maši.

In župan in Špela
Prav med službo božjo
Spleteta med sabo
Govorico ožjo.

Pa začne županja:
„Nič ne oporekaj,
Janez, moram reči
Danes tebi nekaj.

Slednji dan, ves teden
Mučim se in trudim,
Pa nič nimam haska,
Temu se kar čudim.

Nič ni danes s poljem,
Žito nima cene,
Kar s poljá dobi se,
V polje spet se dene.

Z drugimi težaki
Delati kmetijo,
Pravi se: snedó ti,
Kar ti pridobijo.

Déla sem, da bode
Krčma pomagala,
Kar ne more polje,
Da bo ona dala.

Stavila sem upe
V hčericó jedinko,
Da si opomogla
Bodeva kaj z Minko.

Toda kar sva v mesto
Hčericó poslala,
Pa ni več za rabo,
Druga je postala.

Čujem le pritožbe,
Da je preošabna;
A pri naši hiši
Taka ni porabna.

Ljudstvu je povšeči
Strežba bolj domača,
Minka domačinom
Pa hrbet obrača.

Nama pa na tó je
Treba najbolj zreti,
Da s poštenim kruhom
Moremo živeti.

Če bo dekle tako
Še ostalo nama,
Kmalu sami bomo,
Krčma naša sama.

Le poglej, pri Mihi
Vljudni so, preprosti,
In kakó gredó zdaj
K njemu naši gosti.

Kar je hči dorastla
In je dozorela,
Oče, jedno željo
Vedno sem imela.

Enkrat sem od daleč
Le jo omenila,
Danes ti pa jasno
Bom jo izprožila:

Oče, Minka naša
Je prelahka, živa,
Najbolj nama kaže,
Da jo omoživa.

Oh, kako bojim se
Jare te gospôde,
Da mi hčer jedinko
Kdo premotil bode.

Ti pa jej pripuščaš,
Da se ž njimi šali,
Oče, kaj, če bomo
Vsi se še kesali?

Saj še na otroka
Čuva se in pazi,
Vendar še zgubi se,
Pade in zagazi.

Minka, da se zmoti,
Prilike je dosti,
Saj je največ sama
Tu doma med gosti.“

Pa postopi oče
Trdo sredi hiše
Ter si izpod nosa
Trde brke više,

Brke, ki jih nosi,
Kar je za župana,
Da ga bolj spoštuje,
Čisla bolj Ljubljana.

Pa velí, poprimši
Z rókama za kolka,
Ko je že med njima
Bilo nekaj molka:

„Da bi hčer omóžil,
To je še prerano,
Ne govori, Špela,
Več tako neslano.

Kam pa jaz naj idem,
Kam naj tebe denem,
Ako jo po volji
Tvoji zdaj ukrenem?

Saj je Minka mlada,
Saj je fantov dosti,
Če se jeden ženi,
Drugi so še prosti.

Pa če se priložnost
Dobra zdaj mi nudi,
Vzel bi Minki zeta
Lahko danes tudi.

Toda tak naj pride,
Da mi bo po volji,
Da kaj več umeje
Kot orati v polji!

Do sedaj glasili
Niso se še taki,
Minke moje, čuj me,
Ne dobé prostaki.““

Pa poprime mati
Modro in previdno:
„I poljé orati
Treba nam je pridno.

Pólje in gostilna
Naj se trdno združi,
Saj še pri obojnem
Malo se zasluži.

Kaj, če hči dobi si
Dobrega krčmarja,
Zraven pa nič prida
Kosca, oratarja.

Za obojno dober
Zet naš biti mora,
Potlej bode hiši
Steber in opora.

Tacih pa je malo
Vsaj ne iz bližine;
Še najboljši bil bi,
Kaj? sosedov Tine.

Le poglej ga, oče,
Káko pridno dela,
Saj ga hvali, čisla
Naša srenja cela!

In kakó bo lepo
Združeno posestvo,
Saj bo, kakor káko
Majheno kraljestvo.

In ni zadnji v glavi
Sin sosedov, Tine,
Dobrih je lastnostij,
Ima vse vrline.

Dober je in slušal
Bode te očeta;
Oče, kar vzemiva
Minki ga za zeta!“

Zdaj Puran na prsih
Roki svoji sklene,
Glavo pa po strani
K levi rami dene

In veli: „Ti tudi
Prideš s to modrostjo;
Pa da bolje rečem:
Z bedasto norostjo.

To mi besedičiš
Kot gospodje trije,
Ki prišli so k meni
Zadnjič na gostije.

Ali naj gospoda
V stvari tej se sluša?
Kteri pa razmere
Moje njih poskuša?

Kdo od njih razume,
Kaj je to, kmetija,
Kaj gostilna moja,
Kaj je županija?

Oj, o tem mi molči,
Meni se ne mara,
Da na glavo pride
Mi soseda stara.

Tinetu ne rečem,
Tine ni hudoben,
Pa za našo hišo
Tine ni sposoben.

In za našo Minko
Bila bi sramota,
Če je tudi lepa
Tinetova dota.

Škoda za oliko
In nauke njene,
Da tako učena
Se z neukim sklene.

Ljudstvo pa bi reklo:
Glejte ga dekleta,
V mestu je že bila,
Zdaj ima pa kmeta.““

Špela je imela
Móža vedno rada,
Danes pa zajoče
Prvič se od jada.

Dobra mati Špela,
Ki vse dobro hoče,
To-le beseduje,
Ko pri peči joče:

„Jaz ne vem, kakó je,
Zmiraj bolj si čuden
In tiščiš le v trmo,
Kakor v zimo gruden.

Tišči le, boš videl,
Kaj boš s tem dosegel,
Srečo vso od hiše
Bodeš nam izpregel.

Menda lože hčerko
Tinetu zdaj damo,
Kakor nepoznancu,
Ki ga ne poznamo.

In modrosti tvoje
Čudne so podobe,
Saj že zdaj pri hiši
Mnogo gre narobe.

Dékle že po polji
Delati več neče,
Pravi, da jo solnce
Žgè preveč in peče.

Če ne bo dobila
Delavnega zeta,
Vprašam te, no, Janez,
Kaj bo iz dekleta?“

Zdaj župan ponosno
K ženi svoji stopi,
Ki pri peči zdiha
In ihtí na klopi:

„Taka si kot druge
Ženske, vse zanikaš,
Da me le razburjaš
In hudobno pikaš.

Pravijo: kjer žena
V hiši gospodarji,
Da tam slana žanje,
In da volk mesari.

Kar pa jaz pri hiši
Gospodarim vrlo,
Naše se imenje
Dobro je oprlo.

In tako jaz hočem,
Da še dalje ide,
In da tak zet k hiši,
Kakor jaz sem, pride.

In dobil se bode,
Če ne zdaj, čez leto,
Če ne prvo, drugo,
Tretje ali peto.

Jaz pa gospodarim,
Mene se posluša,
In brez mene Minka
Nič naj ne poskuša.““

Zdaj uvidi Špela,
Da bi prazno bilo,
Če bi se o stvari
Dalje govorilo.

In oči solzeče
Z robcem si obriše,
Vstane, v tla gledaje
V véžo gre iz hiše.

Služba božja v cerkvi
Tudi je minila,
In dokaj županu
Zdaj bo opravila.

XVIII. Oklici.

Dandanes na kmetih
Čudne so ženitve,
Bedaste nektare
Skoro so možitve.

Kósajo se hiše,
Ktera večje vsote
Dá dekletom svojim,
Ko možé se, v dote.

Pa je slišal često
Skušene že reči:
Kdor se daleč ženi,
Kupi mačko v vreči.

Redki dékle vpraša,
Če je pridna, lepa;
Zdaj zakone največ
Dota dobra sklepa.

In tako dandanes
Bedasto ravna se
In dolga na hišo
Rojstno nakopá se.

Tuje ženske namreč
So prečudne rade
In imajo druge
Šege in navade.

Ktera je bogata,
Prav lahko moži se;
A brez dote ženin
Bolj težko dobí se.

Kjer sestrá in bratov
Večje je število,
Tam težkó dandanes
Brez dolga bi bilo.

Tudi to je slišal,
Da se rada dota,
Ki jo mož priženi,
Izpod palcev zmota.

Vendar pa ljubezen
Vsem pogoj je večn,
Ona le storiti
Zakon more srečen.

Revež je pa oni,
Ki doma ostane,
Nikdar ne scelé se
Iz dolgov mu rane.

Da najboljša dota
Vsacega otroka
Je srce pošteno,
In pa pridna roka.

Malo se zakonov
Srečnih zdaj pobota,
Ker se — ne dekleta,
Zdaj moži se — dota.

Tine, kadar snubi,
Pa drugače dela,
On ne vpraša deve,
Kaj bo vse imela.

O kako se Cilka
Je in Tine tresel,
Ko je za oklice
Glas v župnišče nesel!

Skušnja o tej stvari
Nas uči vsakdanja,
Kaj v zakonih takih
Često se uganja.

Tine se na doto
Malo le ozira,
On si za nevesto
Pridno deklet 'zbira.

Bala sta oba se,
Tresla pred gospodom,
Ko prišla sta k njemu
S takošnim pohodom.

Ko vroči vso doto
Ženinu nevesta,
Pa tako si dalje
Nič več nista zvesta.

In dobi jo tudi,
V selu pri sosedih
Mlado, pridno Cilko
Tine si zasledí.

Župnik, dobra duša,
Pa so jako blagi
In oba vsprejmejo
S smehom že na pragi.

In začne se mržnja,
Grdogledka, jeza,
Ljubosumje v srci
Se obema vleza.

Ni bogata Cilka,
Toda je marljiva,
Saj sta jej najljubša
Božji hram in njiva.

I izpraševanje
Bilo ni težavno,
Saj izpraševali
Niso dosti ravno.

Tem hitreje ženin
Ženo svojo zabi,
Ker sedaj se dota
Lahko brž porabi.

Lahko bi se ženil
Bogateje Tine,
Kar župan ni hotel
Dati svoje Mine;

Dobro so ju skrbni
Župnik podučili,
Mnogo dobrih svetov
Jima podeliti.

Še roko prijazno
So obema dali,
Ko so za ženitev
Skrbno vse vravnali.

Ko se Tine s Cilko
Zglasi za oklice,
Bile so po selu
Razne govorice.

Saj takrat o vsakem
Največ govori se,
Kadar smrt ga vzame,
Ali pa moži se.

Ljudske pa so sodbe
Vedno bile razne,
Láskave so jedne,
Druge neprijazne;

Dobre so nektere
In povsem pravične,
Druge so lažnive,
Večkrat neresnične.

To so govorili
Skušeni možaki,
Da župan visoko
Hodi med seljaki,

Da je preprevzetan,
Se preveč šopíri,
Da ni moč ostati
Dolgo v takem tíri.

Pa, da je Puranu
Pamet obolela,
In da je prevdarnost
Možu oslepela,

Da priložnost tako
Izpusti iz roke,
In da ne razume
Poljedelske stroke.

Bog zna, kaj župan si
V svoji glavi snuje,
In načrte v glavi,
Bog zna kake kuje,

Da ne mara k hiši
Tineta za zeta
In da ne osreči
Hiše in dekléta.

Z glavami majali
Modri so možaki:
Da Puran jo kreše
Zdaj nazaj kot raki.

Pa so tudi Minki
Mnogi privoščili,
Vzlasti, ki Puranu
Kaj so gorki bili.

Tineta vse ljubi,
Srenja vsa ga čisla,
Pa se i o njem je
Reklo kaj brez zmisla.

Jádile so one,
Ki so zanj gorele,
Čakale predpustom,
Pa so obsede le.

In kakor nedolžna
Je poštena Cilka,
Pa še o njej pade
Napak kaka bilka.

Minko pa prav čudno
V srci je zapeklo,
Ko se o oklicih
Tineta je reklo.

Zarudela v svojem
Belem je obrazi,
Minkini zdaj čisto
Drugi so izrazi.

Pa učiteljica
Biva v srenji mlada,
Ktero Minka čisla
In jo ima rada.

Mnoge proste ure,
Če jej čas ostaja,
Gospica k županu
K Minki v vas prihaja;

Pleteta različne
Čipke, nogavice,
Zraven govorita
Razne govorice,

Razne govorice,
Kakor ženstvo znade.
Naj so ženske stare,
Ali naj so mlade,

Vse so klepetave,
Vse so ti jezične,
Branjavke na trgu,
Kakor gospodične.

In naj bodo v družbi,
Ali naj so same,
V njihnih je besedah
Največ prazne slame.

Revež je največji
Oni, ki jih sluša,
Vboga so ušesa,
Vboga vest in duša.

In tako pomenki
Vsem so dobro znani,
Ki jih ta dvojica
Robi pri župani.

Vendar pa najrajši,
Če sta skupaj bili,
O ženitvah, fantih
Kaj sta govorili.

To slabost je ženskih,
Kdo bi štel jim v zlobo,
Zlasti, če so mlade,
In v predpustno dóbo.

Pa je bil pogovor
Tudi v tej dvojici,
Kadar Tinetovi
Bili so oklici.

In učiteljica
Minki zali pravi:
„Čula sem oklice
Tinetove davi.

Cilko hoče vzeti
Tine, kaj porečeš?
Minka, ti pač kmeta
V zakon vzeti nečeš?

Prav imaš, le pusti,
Ti si pregospoka,
Tineta naj vzame
Cilka, kmečka goska.

Jaz ne morem, Minka,
Tudi ti ne kmetov,
Saj se jih ne manjka
Nama boljših zetov.

Takemu drvarju,
Kdo bi se mu vdalval,
Ko bi ves srebrn bil
In bi v zlatu plaval!

Taki še ljubiti
Prav nevest ne znajo,
In žené kot dekle,
Sužnice imajo.

Oj gorjé jej, ktera
S takim biti mora,
Mož jej ni tovariš,
Živa je pokora.“

Pa poseže Minka
Gospici v besedo:
„Jaz pa vedno volim
Pravo, zlato sredo.

Niso vsi jednaki,
Niti ne na kmetih,
In razlika biva
I v gosposkih zetih.

Eni so prav modri
In previdni, zmerni,
Drugi so pa sitni,
Trmasti in čmerni.

Tineta pa vendar
Moram izuzeti,
Dasi ga ne morem
V zakon jaz imeti.

Moder fant je Tine,
Zlatih je lastnostij,
In pred mano nima
On prav nič skrivnostij.

Le premalo Tine
Izobrazbe ima,
Pa bi ga združila
Z mano še ta zima.

Vse mi je povšeči,
To je le razlika,
Da nad njim se pamet
Moja izpodtika.

Pa železna volja
Mojega očeta,
To mi zabranjuje,
Da ne vzamem kmeta.“

„Minka, vedno rada
Le očeta slušaj,
In kar oče brani,
Tega ne poskušaj.

Naj bo kaj po novem,
Ne pa zmir po starem,
Kaj bi vprezala se,
Minka v kmečki jarem!

Pa je dan potekel,
Noč se je storila.
Gospica od Minke
Se je poslovila.

Póte bodo prišli,
Minka, še iz mesta,
Ti boš imenitna
Še enkrat nevesta.“

„Saj veselja nimam
Prav tako k možitvi,
In nagoni k temu
V srci so mi plitvi.

Le zato bi rada
Jaz se omožila,
Da bi vas o meni
Kdaj ne govorila,

Da zato se nisem
Htela omožiti,
Ker si nisem mogla
Ženina dobiti.

Gospica, drugače
Pa mi je vsejedno,
Saj še več je dekle
Kakor žena vredno.“

(Dalje.)

Ob nemih citrah.

Ob uri pozni ne počivam,
Kot drugi sladkih sanj ne snivam;
Ob citrah nemih sam sedim
In ž njimi vred še jaz molčim.

Ve zlate žice, strune mile,
Kedaj se boste oglasile?
Kedaj o sreči mi zapele,
Radostno zvonke in vesele?

A tiho strune ste ubrane,
Željé vam moje niso znane.
Oj le molčite strune mile,
Z menoj ne boste ve čutile!

F. S. Finžgar.

Jeseni.

Objema pokoj dol in vrt — jeseni,
Prirodi vene lepi prt — jeseni;
Kako zvenél je nekaj log,
Krillati je napev zatrt — jeseni;
Kako hladil je hram dreves,

Razsut počiva in razdrt — jeseni.
Pri oknu gledam zemljo jaz
Zamišljen na rokó oprt — jeseni,
In to želim, da pošlji Bog,
Kadar mi pošlje smrt, — jeseni!

Anton Medved.

pasoča se po travniku ali po visokih planinah, pes, ki spremlja popotnika, konj, ki nosi jez-deca — to so lepi predmeti, ki te oveselijo do dna srca. Med divjimi živalmi so nekatere izredno lepe, kakor plaha srna, krepki jelen, posebno pa mogočni lev na suhem in orel v zraku.

Vse stvari pa presega po lepoti človek s svojo pokončno postavo in umnim obrazom. V človeškem telesu je nakopičen prav zaklad najvišje lepote, — pač zato, ker človek je tudi duševno bitje, in v telesu, zlasti na obrazu od-seva njegova netelesna duša. Koliko moči je v očeh, koliko prememb na ustnicah, koliko izrazov imamo v rokah! Seveda je pri človeku

v lepoti mnogo stopinj od vsakdanjega obraza do takih vzorov, ki so navduševali prve umet-nike, vendar je bistvena lepota v vsakem bitju, ki je moglo rasti brez zavire in poškodbe. Da je tudi lepota posebna prednost, katero ima človek od stvarnika, ni treba šele zatrjevati.

In celó nad zemljo je razsuta lepota v stvar-stvu: prelep prizor nam je prav tako dnevno nebo z veličastnim solncem, včasih s temnimi oblaki, z bliskom in gromom, kakor tudi po-nočno nebo z neštetiimi zvezdami. Povsodi le-pota, povsodi obilno tega, kar ugaja našim očem in povzdiguje našega duha. Zares, lepa je priroda, in srečen oni, ki jo umeva!

(Dalje.)

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

XIX. Poroka.

Lep pondeljek pustni,
To je dan poroke,
Ko bo Tine segel
Cilki svoji v roke.

Lepo solnce sije
Na nebá oboki,
Ko odpravlja Tine
S Cilko se k poroki.

Svatovstvo veselo
Na vozé se vseda,
Vse na smeh drži se,
Vse veselo gleda.

In še vranci svetli
Ne hte mirni biti,
Kimajo z glavami,
Kopljejo s kopiti.

Pa prigode godec,
Cilko sem privede,
Z ženinovitom drugom
Gor na voz se vsede.

V voz gre tudi Tine,
Cilkino družico
Gor na voz povabi
K sebi na desnico.

Ko so vsi v vozovih,
Glasno iz topiča
Strel odhod naznani
Iznad sela z griča.

Svatovstvo zavrišče,
Konji zacceptajo,
In vozje za njimi
Lahko zadržajo.

Z javorjevih goslij,
Z drenovimi loki,
Godejo jim godci,
Ko gredó k poroki.

To je bilo ljudstva
Tisti dan ob cesti,
Da želijo srečo
Tinetu, nevesti!

Tineta spoštuje
Celo Kurje selo
In zato ga gledat
Vse je, vse prispelo.

Le iz jedne hiše
Ni nikogar bilo,
Kakor, da bi v selu
Nič se ne zgodilo:

Le župan, županja
In pa Minka zala,
Ta trojica sama
Je doma ostala.

Pa je le pogledal
Venkaj skozi šipe
I župan k sosedu
Kake štiri hipe.

Tudi mati Špela,
To je ženska prednost,
Pasla je iz veže
Svojo radovednost.

Minka pa opaža
Gor v podstrešni sobi;
Da bi zunaj stala,
To se ne spodobi.

Čaka, dolgo čaka
Tineta iz veže —
Pa dospě in Cilki
Ljubko v roke seže.

To je bil trenutek
Čuden zali Minki,
Iz očij debeli
Kanejo jej vtrinki;

Srce jame tolči
Glasneje, močnejše:
Bolj zdaj ima rada
Tineta kot preje.

Saj ne dá ljubezen
Stara se vdušiti,
Laglje ni ničesar,
Kakor njo vzbuditi.

Pa na skrinjo sede,
V zastor glavo dene
Ter globoko vzdahne.
Te so misli njene:

„Ná, predpust minul je,
Jaz sem pa ostala,
Oh, zakaj se nisem
Tinetu udala!

Videla sem često,
Da zares me ljubi;
Kar pa je gosposko,
Me le v šali snubi.

In sedaj zgubljen
Prilika je lepa:
Oh, zakaj tako sem
Reva bila slepa!

Zdaj pa bo za drugo
Srce ono bilo,
Ki je mene preje
Nad vse, vse ljubilo.

Sama sem si kriva,
Krivo mi je mesto;
Proč je zdaj, ker drugo
Ima že nevesto.“ —

Dolgo je sedela,
Da v poldnevni uri
Skrbna mati Špela
Stopi skozi duri:

„Kaj pa delaš, Minka?
Kaj pa tukaj jočeš?
Kaj pa doli v hišo
K nama priti nočeš?“

„Oh, boli me glava,
Počila mi bode;
Prinesite, mati,
Prosim, malo vode!“

Mati ne vprašuje
Dalje po bolesi,
Ker poznade hčerko,
Kaj jej je na vesti.

Ide, ter donese
V korci vodo svežo
In potem odpelje
Minko sabo v vežo.

Oče Minko vidi —
Gledati je neče,
V hlev h govedi ide
In prav nič ne reče.

Prvi dan je danes
Pri županu bilo,
Da se do večera
Nič ni govorilo . . .

XX. Svatba.

Čudna reč je zakon,
Pa je imenitna,
Lahka: a za mnoge
Prav dovolj je sitna.

Mnogi se oženi,
Da dolgé bi platil,
Ali da bi z doto
Žene se bogatil.

Drugim spet ženitev
Daje to uteho,
Da dobé svoj hramček
In pa svojo streho.

Tretji spet zato se
Po nevesto glasi,
Da ga v tožnih urah
Žena kratkočasi.

Tudi omožé se
Nekove sirote,
Ker v deviškem stanu
Se bojé sramote.

Tudi iz ženitev
Mnogih je razvidno:
Ženi se, da ima
V hiši deklo pridno.

Mnogi se oženi,
Pripoznati mora,
Da mu v starih letih
Žena je opora.

Vdovec pa zato si
Mnogi ženske išče,
Da imá k otrokom
Kdo in pred ognjišče.

Ktere pa za vdovci
Gredo, se kesajo,
Vdovci namreč radi
Vedno ti rancajo.

Ženijo se mnogi,
Ker so prepohotni;
A zakoni taki
Vedno so sramotni.

Taki in jednaki
Slabi so namenji;
Srečen ni v zakonu,
Kdor tako se ženi.

In tako jaz mislim,
Sodba ni prestroga,
Da se s križem sklene
Večkrat le nadloga.

Tine pa z zakonom
Je drugače menil,
Ko iskal je žene,
Ko se je oženil.

Ko dajal oklice,
Bal se je tresoče,
Zdaj pa je premagal
Srečno vse težkoče.

Zvalil se od srca
Težek mu je kamen,
In skrbij je dosti
Zvalilo se z ramen.

Ves vesel se s Cilko
Od poroke vrača,
Radostno pozdravlja
Vas ga vsa domača.

Kdo bi znal izreči,
Kdo vse opisati,
Radost in veselje,
Ki vrši med svati?

Ki vrši med godci,
Ko se pripeljajo?
Oh, kako pred hišo
Krasno ti igrajo!

Svatovstvo med godbo
V hišo se podviza,
Kjer je obložena
Dolga bela miza;

Obložena z juho,
S kruhom in mesnino,
V steklenicah svetlih
Pa žari se vino.

Kuharica Reza,
Tinetova teta,
V kuhinji se suče,
Pa še več obeta.

Pa se vsede Tine
S Cilko svojo k mizi,
Poleg njega mati,
Starašina blizi.

In tako krog mize,
Da je vse na pare,
Slednji mož se vsede
Poleg svoje stare.

Vsak se gost prekriža,
Starašina moli:
In ti zaročljajo
Žlice na okoli.

Pa kaj treba tukaj
Vse opisovati,
Kaj, kako so jedli
Tinetovi svati!

Kdo bi le o vinu
Trobil in o mesi;
Pa povejmo ktero
Še o kmečkem plesi:

Da, okrogla godba,
Saj človeka zmoti,
Da petá se gibčnost
In života loti.

Najpoprej se dvigne
Mati starašinka,
Saj ne dá pri mizi
Godba jej počinka.

Prime ga za roko
Dedca starašino,
In res izza mize
Plazi jerhovino.

Vrlo starašina
V ples se razkorača,
Brhka i okrogla
Mati se obrača.

Hčerice in sinčki
Njima se smejsjo,
Češ, kako naš ata
Z mamo se vrtijo.

Pa se zavrté še
Dva in trije pari,
Kot na vsaki svatbi
Po navadi stari.

Vse so že zagodli
Godci, kar jih znajo
In že v drugo, tretje
Iste spet igrajo.

Polke, čardaš, valčke,
Škotsko in mazurke,
Svatje pa vrté se,
Brijejo si burke.

Smešno pač je zreti,
Kadar gospodinje
Poberó z možaki
Na okrog stopinje.

Mično je na taki
Biti ženitnini,
Dvajset let dogodbe
Ti vršé v spomini.

Ker je tu prijetno,
Čuda ni, da selo
Radovednost pase
Tu pri svatih celo.

Polna peč otrok je,
In pri starčku starček,
Peč nocoj je v kotu
Kakor kak oltarček.

Tudi so ob mraku
Fantje prihiteli,
Da bi kako lepo
Tinetu zapeli.

Saj zastonj ne bodo:
Plačo je pripravil,
Sodček vina Tine
Ven jim je postavil.

Pa so pesmi peli,
Pa so vino pili,
Drug za drugim v hišo
Plesat so hodili.

Tinetovo svatbo
Fantje v Kurjem seli
Pomnili jo bodo,
Kar bodó živeli.

Ta večer, ko v vasi
Vse je le veselo,
Pa je neko bitje
Grozno bol trpelo.

Minka pri Puranu
Zgodaj spat se spravi,
Pa ne pride spanje,
Čudno vre po glavi.

V prsih pa jej srce
Tolče in se širi,
Begajo čim dalje
Hujši jo nemiri.

In ta „cigu migu“,
In pa to piskanje,
In ta vrisk in petje
Je za Minko klanje.

Celo noč nič Minka
Ne zapre očesa,
Tu pri njej je péklo,
Tam — so pa nebesa.

Pa napoči jutro,
Zunaj več ni vrišča,
Minka se napravi,
Zleze dol z ležišča.

Pa se vstopi k oknu,
Gleda do soseda: —
Oh! sramota grozna!
Reva kaj zagleda? —

To so res poredni
Fantje Kurjeselci,
Kakor na planinah
Tihotapski strelci.

Dedca so zvršili
Iz polén in slame,
Dolgo, črno suknjo
Vrgli mu čez rame.

Lonec je za glavo,
Nemško pokrivalo,
In na dolgih nogah
Svetlo obušalo.

Na rokah pa svétli,
Beli rokavici,
Čedno belo pismo,
Pa drži v desnici.

V pismu belem to-le
Čitati je bilo,
Ki v jeziku nemškem
To je govorilo:

„Jaz sem nemški Mihel,
Prišel iz Berlina,
Ker me privabila
Tvoja je vrlina.“

Čul sem, da znaš nemški
Pisati in brati,
Vsakemu gospodu
Čvrst odgovor dati.

Slišal sem, da tudi
V kuhinji si spretna,
Da umeš oliko
In da si prijetna.

Tudi to sem slišal,
Da ne maraš kmeta,
Da gospoda išče
Oče tvoj za zeta.

Torej le poglej me:
Jaz sem v črnem 'fraki',
Bolj stojim gosposki,
Kakor Tine v mraki,

In kot fantje drugi
V selu vsi obilni,
Ki si kdaj jih zrla
Tu pri vas v gostilni.

Torej kar povej mi,
Če me v zakon hočeš,
Ali mi odmajaj,
Ako mene nočeš?"

To je završalo,
To je zagromelo,
Vse pod okno k Minki
Zjutraj je privrelo.

To je smeha bilo,
Šal in krohotanja,
Tacega še čula
Hiša ni Puranja.

Splošnja pa je sodba
Bila vsega sela:
Prav je! pa naj bila
Tineta bi vzela.

(Konec.)

Američan.

(Povest. — Spisal I. Štrukelj.)

I.

Krompir in amerikanski denar
sta samo za jedno leto.

Nov nar. preg.

Četrtek je bil, pa je vendar Mecesnja po hiši tako počedila, kakor bi bil največji praznik. No, čeprav drugi ljudje niso praznovali, za Mecesnovo hišo pa je bil ta četrtek vendar-le prazničen: pričakovali so gospodarja iz Amerike. Štiri leta je že bival tam, a v zadnjem pismu je napovedal svojo vrnitev za današnji dan.

„Ančka, saj bo menda že dovolj krompirja nalupljenega; kar brž se preobleci, da ne bova mudili; jaz ne bom mogla prav hitro hoditi“, tako je priganjala mati trinajstletno hčerko. Nato se je umila, stekla se obrisat v hišo ter pogledala na uro.

„Za božji čas, kako hitro mine ura, kadar se človeku kam mudi! Ančka, kar pusti, saj boš opoldne lahko še kateri olupila, predno jaz zakurim; kar hiti, da me še ti ne boš zadrževala; pot do sv. Roka se vleče, in ob desetih bo pošta že ondi“, klicala je vnovič hčerki. Ta je popustila svoje delo in se šla preoblačiti.

Kmalu sta bili pripravljene za na pot.

„Kadar Nace domov prižene“, naročevala je gospodinja še staremu očetu, ki je ležal v svoji sobici na nasprotnem koncu hiše — imel je že več let otekle noge, da ni mogel nikamor — „vzame naj žgance iz peči in pa okoli najjstih naj dá prešičkom jesti, pa ne iz velikega, ampak iz malega piskra. Ključ vežnih vrat bom pa dejala na vaše okno. Le dobro varujte!“

„Že dobro; kmalu pridite vsi skupaj“, odgovoril je stari Mecesen, mlada in Ančka sta pa odšli.

Toda vedno ji je kdo ustavljal.

„Kam pa vedve?“ vpila je takoj zunaj vasi soseda Urbanka, ki je žela oves.

„I, on se bo pripeljal, naproti mu greva“, razložil ji Mecesnja ter nekoliko postane.

„Glej, glej, pa res! Saj so pravili, da pride. O Lojza, odslej ti bo pa dobro! Slišala sem, da je že sila denaren.“ In srčno rada bi bila zvedela od Mecesnje same, kaj je prav za prav na tej govorici, pa Ančka je opomnila mater, da je treba iti naprej.

„Govori se marsikaj, potlej je pa vse drugače“, odreže se Lojza na kratko ter stopi urno za Ančko; že gredé pa še dostavi: „Da bi le Bog dal, da bi kaj prida prinesel s seboj, saj se bo krvavo potrebovalo.“

Nista še prehodili za dva streljaja pota, pa je že vpil nad njima Blažon, ki je sejal ajdo:

„Domna pozdravita, midva sva bila velika prijatelja, pa sva še, čeprav se že tako dolgo nisva videla. Če prej ne, v nedeljo, ko bom bolj utegnil, pridem k vam, da mi kaj pové o Ameriki. Radoveden sem, kako se mu je godilo in koliko je prislužil. Da ni ta novi svet tako pederito daleč od nas in imam denar za pot, še jaz bi poskusil tam svojo srečo, dasi imam že precéj let. Let zadosti, denarja premalo: ej, siroččina, siroččina! Le povejta Domnu, no, da naj se kaj pokaže, saj menda ne bo tako prevzeten.“

„Zakaj bo prevzeten?“ vpraša Mecesnja.

„Zakaj? Pa še vprašaš? Zato, ker bo imel denar“, dokazuje Blažon.

spremljali z brenkanjem na liri. 3. Naposled pa se izražajo dogodki, čustva in celotna dejanja tudi tako, kakor se godé v resnici; tako pesništvo, katero predstavlja s pravimi, živimi osebami dejanja, imenuje se *dramatika* (drama = dejanje). Vse te vrste izvirajo iz narave same in so polagoma vzrastle pri narodih.

Ni treba skoro omenjati, da so umetnosti tudi zvezane in zapletene med seboj, zlasti so-

rodne umetnosti, kakor slikarstvo in kiparstvo, kiparstvo in stavbarstvo, petje in godba itd.

Ako je kak duševen izdelek bolj namenjen porabi in koristi za življenje kakor da kaže čisto lepoto, izločujemo ga iz umetnosti, na primer govor, ki je namenjen večinoma prepričevanju, ali umetnostno obrtnost, ki lepša izdelke za človeško porabo. (Dalje.)

Županova Minka.

(Idila. — Zložil A. Hribar.)

XXI. Minka pri potoku.

Kaj je bolj begoče
Kakor čas na sveti:
Kdo bi mogel tok mu,
Kdo mu beg pripreti?

Ura ti za uro,
Dan za dnevom bega,
Teden, mesec, leto
V tamno večnost lega.

V vigredi rodé se
Trava in cvetlice;
Pa poletje, jesen
Trga jim glavice.

Ista se v naravi
Vedno javi slika:
Mlademu se staro
Vedno sproti vmika.

Kakor pa v naravi
Vidimo povsodi,
To godi se tudi
Pri človeškem rodi.

Koliko je v letu
Jednem izpremene!
Fantje so možaki
In dekleta žene.

V letih pa petnajstih
Vas je vsa drugača,
Skoraj, da se vas ti
Več ne zdi domača.

Majhen čas upogne
Stare korenjake,
Majhen čas poraja
Nove ti možake.

Tudi v Kurjem selu
Izpremembe jake
Padle so med žene,
Padle med možake.

Pri Puranu v selu
Mater ni Špele,
Stara so jo leta
In skrbi jo vzele.

Pridno Kurjeselci
Mater so kropili
In za dušo njeno
Mnogo so molili.

In pogreb slovesen
Je Puran napravil,
Prav lepo je ženo
Dobro v večnost spravil.

Ljudstva pa je bilo
Dosti pri pogrebi,
Kot zgodi poredko
Kaki se osebi.

Minka, zala Minka
Pa se je solzila,
Ko s svetá najdražje —
Mater je zgubila.

Tudi je pogrebcev
Plakalo prav mnogo,
Ko siroto zrli —
Minko so ubogo.

Ko so mu zagrebli
Ženo, je zaplakal
I Puran, kot dete
Solze je pretakal.

Zdaj doma drugače
Vse je pri Purani,
Vzlasti ker Puran več
Srenji ne župani.

Krčmo pač še ima,
Minka bolj jo vodi;
Pa ni več vesela,
Vsa pobita hodi.

Misli, vedno misli
Kdo zna kam v minljivost,
Vedno se na licih
Bere jej tožljivost.

Tudi ni k Puranu
Gostov več v gostilno,
Malokdo še pride,
Ne kot prej obilno.

Temu se čuditi
Ni kako Bog vedi,
Ker je zdaj i krčma
V selu pri sosedih.

Tine zdaj župani
In gostilno ima,
Kar jo je napravil,
Zdaj bo šesta zima.

Dobro sam se vède
In prav dobro toči,
Ker poštenje vlada
V Tinetovi koči.

Cilka, skrbna žena,
Ljubi ga, soproga;
V hiši je najlepši
Mir in zlata sloga.

Kajpak tudi Tine
Cilki vse dovoli,
Sprla se še nista,
Kar sta skup, nikoli.

Kdo bi ne zahajal
Rad k družini taki,
Kjer radosti nikdar
Ne zmrache oblaki!

In kako je dober
Tine med srenjani!
Kot najboljši oče
Modro jim župani.

Žalostne tolaži,
Revežem pomaga,
V dvomih zlate svete
V srca jim polaga.

V občini prepirov
Tine nič ne mara,
Dobre pogovarja,
Zlobneže pa kara;

Godcev in plesalcev
Tine v hišo noče,
Vstavlja jih po srenji,
Kjer mu je mogoče.

Za pijane šleve
Vina nima Tine,
Kdor mu vzrogovili,
Venkaj ga porine.

Zna, da rad nastane
Tépež med fantini,
Kadar obnorijo
Pri obilnem vini.

Ponočnjakov noče,
Noče postopačev,
Skoraj ni lenuhov
V srenji in beračev.

Tine pospešuje
Delo in kmetijstvo
In podpira marno
Vsako obrtnijstvo.

Ustanavlja družbe,
Dobrih del zavode,
In podporna društva
Zoper vse nezgode.

On jim ne župani,
Da bi čast si večal,
Ampak da srenjane
Svoje bi osrečal.

On pomaga srenji
In jo res osreča,
Blagostanje v ljudstvu
Dan za dnem se veča.

In zato ga ljubi
Srenja in spoštuje,
On pa jim z dobroto
Vdanost povračuje.

Dober je s sosedi,
Dober je s srenjani,
Kislo se držijo
Le še pri Purani.

To pa lahko vsak si
Modro raztolmači,
Ker ni nevoščljivost
Sámo med berači.

Vsak lahko si misli,
Da boli Purana,
Da je mesto njega
Tine za župana.

Pa ga res Purana —
V dno srca to peče,
Vendar nič ne toži,
Nikdar nič ne reče.

Morda zdaj uvidi,
Kaj je čast in slava;
Zdaj se ta vzdiguje,
Jutri druga glava.

Pa so v Kurjem selu
Tudi premeteni,
Vedo, kaj Puranov
Vedni molk pomeni:

Stari mož kesa se,
Kaj ni dal mu Mine,
Ko je prišel ponjo
Sin sosedov, Tine.

To je mož zamudil,
Zdaj pa je prepozno;
In zato ga peče
V vesti zdaj pregrozno.

Solnce je sijalo
Na neba oboku,
Ko iz sela Minka
Prihiti k potoku.

Prihiti k potoku,
Pranje dol postavi,
Sama pa obstane
Nekaj časa v travi.

Misli, nekaj misli,
Kaj, sam Bog ti vedi,
V potok le strmijo
Mračni jej pogledi.

Morda premišljuje,
Ko je sèm še mlada
Z drugimi dekleti
Prat hodila rada.

Ko so jo ljubile
Deve vse iz sela,
Ko nje tudi ona
Rada je imela.

Misli, kaj, Bog vedi,
Morda na izgubo
Zlatih dnij mladosti
In na mater ljubo.

Morda so na mislih
Zdaj-le jej snubači,
Ki so jo snubili
Tuji in domači?

Lahko, da se jadi
Ravno nad očetom,
Ki jo je tolažil
Vedno z boljším zetom.

Morda da proklinja
Lepe zlate čase,
Ki jih obrniti
Ni hotela zase?

Možno, da premišlja,
Da je vse begoče,
Da je brž prijeti,
Kdor kaj vjeti hoče.

In da čas, ki stene
Še razjé trpežne,
Pa ne bi razbrazdil
Devam kože nežne!

Morda premišljuje
Svoja stara leta,
Ko je na upadlih
Licih že brez cveta?

Kaj če misli Minka
Na prošlé nedelje,
Ko jej Tine s petjem
Delal je veselje?

Kaj pa če so v glavi
Jej spomini taki:
Tine, skedenj, prti
In pa sama v mraki?

Če spomin preselja
V tisto dobo Minko,
Ko je Tine hodil
K njej na četrtinko?

Pa jo vzdrami Minko
Glas, ropot drčanja:
V mesto se peljata
Tine in županja:

„Dobro jutro, Minka“,
Tine jo pozdravi,
„Kaj pa premišljuješ
In stojiš tu v travi?“

„Bog daj! Prala bodem;
Pa kdor hitro hodi,
Mora odpočiti,
Zdravo ni brž k vodi.“

Voz zdrči po cesti,
Minka zre za njima,
S solznimi očesi
Sama sebi kima:

„Reva jaz nesrečna,
In moj čudni oče!
Tine je oženjen,
Drugi pa me noče.

Lahko bi vozila
Zdaj se kot županja;
Zdaj pa se o sreči
Komaj mi še sanja.“

Pa pristopi Minka
K vodi in izpira,
Iz očij debele
Solze si otira.

Ves čas pri potoci,
Ves čas, kar je prala,
Minka je ihtela,
Ves čas je jokala.

In ko ide k domu,
Celo pot se joče,
In doma utehe
Najti ni mogoče.

Star berač k Puranu
Večkrat se oglasi,
On jo le tolaži
Tožno Minko včas:

„Minka, nič ne jokaj,
Kdo te bo utešil!
Vsak trpeti mora,
Kdor se je pregrešil.“

Arabeske.

(Zložil E. Gangl.)

14. Misli.

Misli moje, ve ste mi zaklad
Lastne sodbe, lastnega spoznanja,
V vas zatapljam sto- se, tisočkrat
V hipih sreče, v hipih žalovanja.

Jasne zdaj ste, kakor solnčni dan,
Temne zdaj, kot so noči mrakovi,
O bodočnosti ste sen cvetan,
Prešlih mojih dnij ste ve grobovi.

Če mi v prsih zabesni vihar,
Speče ve se v duši prebudite;
Če blaginje me obsine žar,
V pesmi se takrat mi oglasite.

Zveste spremljevalke ste povsod,
Še takrat, ko noč me bo zakrila,
Ko me ponesó na zadnji pot,
Dvigne k sodbi vas nevidna sila.

15. Pobožnost.

V molitev sklenjene roké,
Na licu mlademu duša jasna . . .
Ko zrem te, pravi mi srcé,
Da živa si molitev glasna.

Nebo se nad teboj odpira,
Utrinja tam se zlati žar
In polje k zemlji in obstira
Glavíco tebi, srečna stvar.

Pokleknil bi ob tebi sam,
Srcé se bi mi zatopilo
V molitev verno, in to znam,
Da svojo žal bi pozabilo.

A v strahu mi trepeče duša,
Da bi prebudil te iz sna,
Ki tvoje bitje ga okuša,
Ki v njem ti žije duša vsa.

Kadàr odmoliš, potlej jaz
K Bogú srce povzdignem svoje:
O, Bog, pretekli meni čas,
Pobožnost daj mladosti moje!